

PAS DIDIŲ REDAKTORIŲ IŠĖJUS

"Jeigu audra išvers
stulpą vieną..."
Vincas Kudirka

Vilius Bražėnas

Dvidešimtojo šimtmečio paskutiniųjų metų lapkričio 29 dieną, a. a. Vytauto Gedgaudo mirtimi, neišvengiamybė išvertė vieną tvirčiausių mūsų žurnalistinės tvoros stulpų. Įsidėmėtinu sutapimu, tą mėnesį plačiai minėjome lietuviškos žurnalistikos pionieriaus Vinco Kudirkos mirties šimtmetį. Kolegos Vytauto nebėra mūsų tarpe, bet lieka išėivijos ir – per ją – mūsų tautos vieškelyje giliai įmintos jo pėdos. Apie V. Gedgaudo erą "Dirvoje", spaudą sekę skaitytojai gerai žino. Man pačiam gi, kaip plunksnos atsikratyti neįstengiančiam ir lietuviškai spaudai talkinti bandžiusiam, šia proga norisi pasakyti, kad Vytautas Gedgaudas buvo vienas iš keletos vyriausių redaktorių, su kuriais buvo susidarę artimesni ir šiltesni kolegiski ryšiai.

Tik pasidėjusieji išėivi-

jos laikraščio redaktoriaus kėdėje pilnai žino tikrąjį redaktoriinės duonos skonį. Kai tipiško amerikietiško laikraščio redaktorių priklausė tik nuo leidėjo ir, netiesiogiai, nuo didžiųjų skelbėjų, mūsų išėivijos redaktoriai turi žvalgytis ne tik į leidėjus ir kartais į skelbėjus, bet dar į prenumeratorių, šiaip skaitytojų, aukotojų, korespondentų, rašytojų ir ypač į pagrindinius nuolatinius bendradarbius, kurie yra laikraščio kertiniais akmenimis. Retas jų yra be savos vertės supratimo. Ne vienas, kolegą Vytautą pažinęs, sutiks, kad be redaktoriinio sugebėjimo, jis ypač pasižymėjo ramia diplomatija ir vienodu atseikėjimu – nešališkumu "Dirvoje" kilusių svarstymų atvejais. Be to, jis apskritai nepasidavė mūsų spaudoje vyravusiai madai slopinti aštresnius svarstymus opiais klausimais, nors tai galėjo jam sudaryti asmeninių ir redaktoriinių

keblumų. Tokie atvejai parodydavo jo intelektualinę drąsą. Tuo teko asmeniškai įsitikinti, susidūrimė "Dirvoje" su liberaliu žurnalistu (dabar jau – mirusiu) Broniu Raila – vienu iš "Dirvos" kertinių akmenų.

Su Vytautu Gedgaudu asmeniškas suartėjimas įvyko, tik jam pasitraukus pensijon. Turėjau malonumo ir žurnalistinės naudos, raštu ir telefonu retkarčiais pasikeičiant nuomonėmis Lietuvos, Amerikos ir pasaulinės politikos klausimais. Ne kartą išnaudojau jo gilų Vakarų Europos pažinimą. A.†A. Vytautas iki paskutinių dienų sunkiai sirgo nepriklausomybę atgavusios Lietuvos ligomis. Deja, jam mirus, ir pašto dėžutė aptuštė, ir telefono skambutis aptils.

Kaip jūrų skautui, Vytautui Gedgaudui tikrai dera akademikų skautų vytičių tradicinės dainos žodžiai:

"Kada ateis kitų eilė,
Stot vieton mūsų
kad būtų garbė..."

Ilgametis "Dirvos" redaktorius a. a. Vytautas Gedgaudas.

TARP "VIENOS" IR "UBAGŲ" BALIAUS

Taigi ir vėl tenka rinktis, kuriam – "Vienos" ar "Ubagų" – pokyliui pritarti. Gal to pritarimo pokylių rengėjams ir nelabai reikia, nes kiekvienas iš jų jau yra įsitikinęs savo teisumu. Bet blogiausia, kad primesta diskusija, nors ir abiejose pusėse dangstantis kilniais tikslais, deja, bus gar-

Dr. Leonas Milčius
Kovo 11-osios Akto
signataras

si, bet valstybei nei politiniu, nei doroviniu požiūriu nenaudinga ir nemaloni. Tad pasvarstykime, kurie pokylių rengėjų skelbiami argumentai galėtų būti priimtini, o kurie

– atmestini.

Gera suprantamas nostalgiskas Austrijos Respublikos ambasadoriaus Florian Haug noras tikrai gražias Vienos balių tradicijas perkelti į Lietuvą, juo labiau, kad vargu ar daug rasime žmonių, kurie nepripažintų aukštos austrų muzikinės kultūros ir Strauss valsų grožio. Suprantama, kad ponas ambasadorius savoje ambasadoje gali ruošti bet kokius renginius ir į juos kviešti bet kuriuos asmenis. Tačiau viskas atrodo šiek tiek kitaip, kai užsienio šalių atstovai tokius ruošia oficialiose kitos valstybės įstaigose, kaip šiuo atveju – Vilniaus Rotušėje. Tuomet visuomenė, politikai, žiniasklaidos atstovai turi pilną teisę apie tai žinoti ir svarstyti.

Aiškėja, kad plačioji visuomenė Vienos pokyliui nepritaria dėl trijų priežasčių:

pirma – ji nepritaria tam asmenų ratui, kuris į šį pokylių kviečiamas, jo nelaiko visuomenės elitu, kuriuo derėtų didžiulotis, jį pripažinti ir gerbti. Priešingai – visuomenė niekada nesutiks, kad per mėnesį ar pusmetį "įtakingų draugų" dėka ar kitais neaiškiais būdais iškilės valstybės tarnautojas, politikas, ar tą pačią visuomenę apgavę

Didžiai gerbiamas Lietuvos Respublikos Prezidente!

Mes, Cleveland, OH lietuviai, kreipiamės į Jus su prašymu tarpininkauti, kad Vilniaus universiteto rektorius Rolandas Pavilionis būtų pašalintas iš pareigų ir jo vietoj paskirtas kitas asmuo, kuris nežalotų jaunosios kartos komunistinės ideologijos nuodais ir neskiepytų neapykantos užsienyje gyvenantiems tėvynainiams. Tai tikriausia gali atlikti Universiteto Senatas arba Švietimo ir mokslo ministerija.

Spalio pabaigoje "Lietuvos ryte" pasirodęs jo straipsnis, pavadintas "Amoralios politikos vardas – pasidavimas", ne tik persunktas Amerikos lietuvių užgauliojimais, bet ir jo "stilistinės priemonės" yra netoleruotinos civilizuotame pasaulyje. Neginčijamai pripažįstama kiekvieno asmens teisė viešai išsakyti savo nuomonę su sąlyga, kad ji būtų kultūringai išreikšta, neužgauliojant kitų ir neiškraipant faktų. Net sunku

suprasti, kodėl jis savo neapykantą nukreipė į užsienio, ypač į Amerikos lietuvių, kurie net okupacijų laikais slaptaisiais keliais rėmė Lietuvą per įvairias labdaros organizacijas, kaip Lietuvių katalikų religinę šalpą arba populiariąjį BALF'ą. Amerikos lietuvių visais laikais rėmė Lietuvą ir morališkai, ir finansiškai. Jų dėka per Atlantą skridę ir, deja, tragiškai žuvę, Steponas Darius ir Stasys Girenas išgarsino Lietuvą visame pasaulyje.

Maloniai prašome gerbiamą Prezidentą atkreipti dėmesį į mūsų prašymą. Toks R. Pavilionio elgesys yra visiškai nesuderinamas su jo užimamomis seniausios, garbingą istoriją turinčios Lietuvos aukštosios mokyklos rektorius pareigomis. Jis privalo viešai atsiprašyti Amerikos lietuvių už spaudoje išplatintą šmeižtą ir užgauliojimus.

Tikėdamiesi Jūsų palankios iniciatyvos ir reikšdami gilią pagarbą, pasirašome.

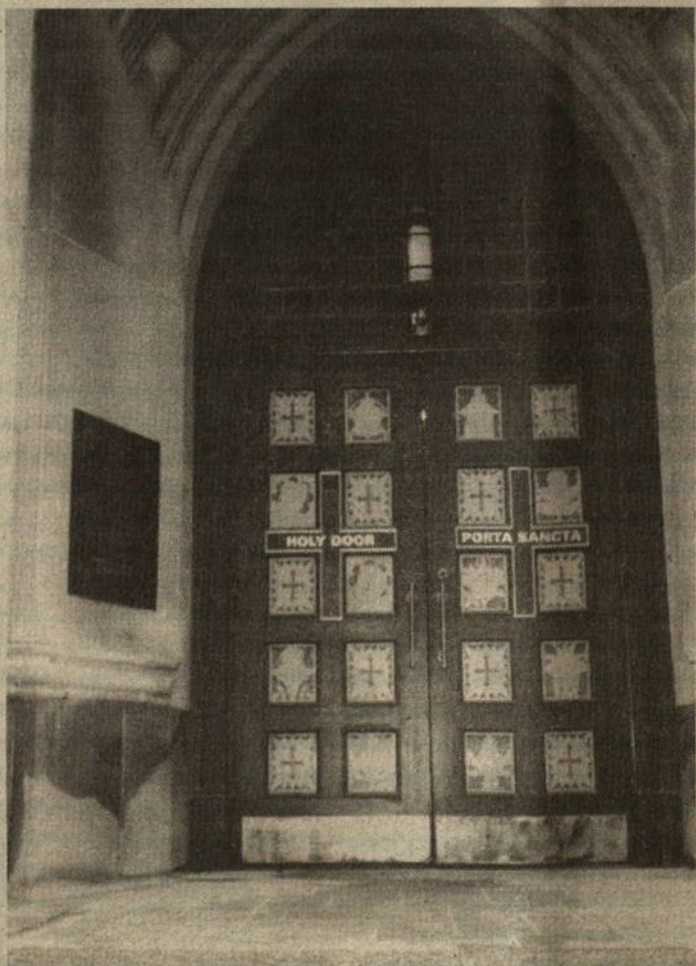
126 parašai

"bankininkas" bei "verslininkas" ir jo šeimos nariai būtų pripažinti aukštuomene, kad jų pinigai būtų laikomi teisėtaigytais;

antra – ji nesutinka priimti labdarą iš tų pačių asme-

nų, kurie juos pavertė skurdžiais, privedė šalį prie ekonominės, finansinės krizės, atėmė viltį gražiai ir laimingai gyventi savame, tikrai nepriklausomame krašte;

(Nukelta į 5 p.)

Šventosios durys Šv. Jono katedroje Cleveland, OH. (Skai-
tykite 12 p.) Kristinos Juozapaitės nuotr.

Girdėta iš Vilniaus

• **SUKAKTIS.** Sukako 2 metai, kai Vašingtone (1998 m. sausio 16 d.) pasirašyta JAV, Lietuvos, Latvijos ir Estijos bendradarbiavimo chartija, skelbianti, kad Baltijos šalių nepriklausomybė, suverenumas ir teritorinis vientisumas bei saugumas yra "tikras, didelis ir nuolatinis JAV interesas".

• **KAIP MASKVA PAMINĖJO SAUSIO 13-AJĄ?** Maskvoje prie Lietuvos ambasados įvyko mitingas. Jame dalyvavo ir prieš Lietuvos valstybę veikę, o dabar nuo teisingumo besislapstantys nepavykusio perversmo organizatoriai. Tai - buvęs Vilniaus ypatingosios paskirties milicijos būrio (OM-ON) vadas Boleslav Makutinovič ir Lietuvoje už mėginimus įvykdyti perversmą nuteistas, bet į Rusiją pabėgęs buvęs "Tarybų Lietuvos" radijo stoties redaktorius Stanislav Mickevič. Lietuvos ambasada įteikė notą Rusijos užsienio reikalų ministerijai. Lietuvos užsienio reikalų ministerija primena, kad mėginimus įvykdyti valstybinį perversmą, dėl kurių žuvo žmonės, buvo pasmerkusi ir demokratinė Rusijos valdžia.

• **PREZIDENTAS APIE PRIVATIZAVIMĄ.** Lietuvos Prezidentas Valdas Adamkus pabrėžia, jog labai svarbu Lietuvos politinėms jėgoms iš esmės sutarti dėl bendrų privatizavimo politikos principų. Prezidento teigimu, Lietuvos praktika rodo, jog stambios valstybinės įmonės dirba neefektyviai. "Tad kuo ilgiau užsitęs privatizavimas, tuo pigiau tokios įmonės bus parduodamos", sakė jis. Tarp numatomų šiemet privatizuoti strateginių objektų yra "Lietuvos avialinijos", laivininkystės bendrovė "Lisco" ir likusios valstybei priklausančios "Lietuvos telekomo" akcijos. Planuose taip pat yra Lietuvos žemės ūkio ir Taupomasis bankai, "Lietuvos dujos", "Lietuvos energija", "Lietuvos geležinkeliai". Taupomajam bankui gresia tai, kad didelis jo turtas bus parduotas už simbolinę kainą. Prezidentas abejoja, ar "Lietuvos geležinkelių", "Lietuvos energijos" vadovybės pajėgia tvarkytis efektyviai.

• **MOKESČIAI.** Seimo kancleris Jurgis Razma kreipėsi į finansų ministrą Vytautą Dudėną, siūlydamas parengti leidinį, į kurį būtų sudėti mokesčius nustatantieji teisės aktai. Jų sąrašas turėtų būti skelbiamas ir Finansų ministerijos arba Mokesčių inspekcijos "Interneto" tinklapyje.

• **J. SENKIEVIČIUI NEPATINKA TIESA.** "Lietuvos lenkų rinkimų akcijai" atstovaujantis Seimo narys J. Senkievičius ketina kreiptis į teisėsaugos institucijas dėl "2000 metų lietuvių kalendoriaus", kuris, jo nuomone, pažeidžia įstatymus. Leidinyje yra Lietuvos valstybės žemėlapis, kuriame dalis Lenkijos, Baltarusijos ir Rusijos teritorijų yra pažymėtos užrašu "laikiniai okupuotos etninės lietuvių žemės".

• **KANKINĖS.** Sausio 15 d. Kauno arkikatedroje bazilikoje iškilmingomis šv. Mišiomis Kauno arkivyskupas Sigitas Tamkevičius oficialiai pradėjo Dievo Tarnaitės Elenos Spirgevičiūtės kankinystės deklaravimo bylą – pirmąją tokią bylą Kauno arkivyskupijos istorijoje. Baigusi Kauno "Saulės" mergaičių gimnaziją, ji svajojo apie vaikų gydytojos darbą, buvo įstojusi į Vytauto Didžiojo universiteto Medicinos fakultetą. Tačiau 1944 metų sausio 4-osios naktį Kaune, Tvirtovės al. 91 name, keturi girti banditai, vadinti sovietiniais "partizanais", nužudė E. Spirgevičiūtę už tikėjimu paremtas pastangas ginti mergaitės garbę ir orumą. Buvo nužudyta ir jos teta Stasė Žukaitė, bandžiusi gelbėti giminaitę.

• **SATANISTAI.** Vilniuje veikia pogrindinė organizacija "Tamsos brolija", vienijanti apie 50 narių. Ši organizacija lietuvių kalba išleido "Šėtono bibliją" ir "Prakeiktųjų bibliją". Viešojo ištaiga "Netradicinė literatūra" įregistruota prieš ketvertą mėnesių. Joje dirba trys žmonės. Leidyklos direktorius, 38 metų mokytojas V. Stačiokas žurnalistui sakė esąs pasipiktinęs, kad žmonės satanistus įsivaizduoja klaidingai, nes "šėtonas taip pat esąs Dievo tarnas". Korespondentas iš minėto leidinio pacituoja kai kurias tokio "dieviško" turinio ištraukas: "Jeigu apeigų metu gali būti užmuštas kūdikis - dar geriau: juk visiems žinoma, kad tai satanistų mėgstama sporto rūšis".

• **VAGIŲ PAPROČIAI.** Sausio 7 d. apie 17:20 v. Marjampolės Jaunimo gatvėje buvo pavogtas 1988 m. laidos automobilis "Wolkswagen Passat". Automobilis pagrobtas kartu su savininku, nuėjusiu į parduotuvę, pusketvirtų metų sūnumi Klaudijumi Aleksa, miegojusiui mašinoje. Po kelių valandų vaikas atsirado. Rusiškai kalbėję vagys jį paliko gatvėje.

• **BANKININKŲ PAPROČIAI.** Naujiena apie Lietuvos Taupomajame banke išdalintus 136 tūkst. litų sukėlė pasipiktinimą. Banko valdybos pirmininkas Romualdas Visokavičius buvo priverstas aiškintis Ministrui Pirmininkui. Jis pažadėjo, kad banko skyrių valdytojai ir vyriausieji finansininkai premijas grąžins. Tačiau R. Visokavičiui gali būti pasiūlyta atsisistatinti ir dėl Valstybės kontrolės atlikto patikrinimo rezultatų. Kontrolieriai teigia, kad "tai buvo išpūdingo pinigų švaistymo metai". (Pagal Eltos pranešimus)

Tarptautinių įvykių apžvalga

Algirdas Pužauskas

Naujieji metai pasaulyje buvo sutikti ypatingai iškilmingai, bet tas iškilmes lydėjo ir dideli rūpesčiai. Paaiškėjo, kad teroristai taip pat planavo pasitikti naująjį šimtmetį ir tūkstantmetį galingomis bombomis. Suimti keli Alžyro piliečiai, atvykę per Kanadą į JAV su įvairiais sprogtamais užtaisais ir žudynių planais. Buvo numatyti sproginiai ir Niujorko apylinkėse, kur gyvena daug žydų.

Daug rūpesčių sukėlė faktas, kad visur naudojami kompiuteriai daug kur atsisakė pažinti Naujųjų metų skaitlines su trimis nuliais. Britanijos prekybininkai turėjo daug nuostolių, nes parduotuvėse tūkstančiai aparatų, priimančių asmenines kredito korteles, atsisakė registruoti nulių ir perkantiems tiesiog atėmė gaminybę naudotis visiškai teisėtu kreditu. Daugiausia buvo palieštos "Mastercard" ir "Visa" kortelės. Pardavimo dokumentuose kredito kortelių atpažini-

PASAULIS SUTIKO 2000-UOSIUS

mo automatai, užuot išpaudę įrašą: "Sausio 1, 2000", žymėdavo: "Sausio 1, 1900".

Baimė žmones privertė sėdėti namuose, kai sužinota, kad JAV oro uostų kontrolės bokštuose sėdintys pareigūnai nebegali susisiekti su keleivinių lėktuvų lakūnais. Ši žinia labai sumažino lėktuvų bendrovių, viešbučių ir restoranų pajamas. O žinių agentūrų skelbiamos pasakos apie įvairius keistuolius, pranašavusius pasaulio pabaigą ir planuojamus smurto veiksmus, plėšimus bei žudynes, paskatino amerikiečius gaušiai pirkti ginklus. Kalifornijos ginklų pirkkliai gyrėsi, kad gruodžio mėnesį žmonės pirkto po 3000 ginklų kasdien, kai tuo tarpu normaliai jie kasdien parduodavo jų tik po 200.

Vatikanė popiežius Jonas Paulius Kalėdų proga atidarė Šv. Petro Bazilikos šventąsias duris. Jos simboliškai atidaromos kas 25 metai. Popiežius savo kalboje "Urbi et orbi" pabrėžė, kad žmonija šventųjų metų pradžioje turi prisiminti savo nuodėmes ir atgailauti už paklydimus. Popiežius pasmerkė "mirties kultūrą": abortus, eutanaziją, ginklavimosi varžybas. Dažnai pasaulis nebegebia gyvybės. Jis meldė Dievą, kad ap-

šviestų politinius vadovus ir įstatymų leidėjus pripažinti žmogaus gyvybę kaip brangią dovaną.

Prezidentas B. Clinton neeilinių Naujųjų Metų proga pasveikino amerikiečius ir palinkėjo jiems ir toliau neprarasti vilties, siekti naujų laimėjimų. Jis pripažino, kad žmogaus laisvės, vis geriau įgyvendinamos įvairiuose JAV socialiniuose sluoksniuose, tuo pačiu skatina visą pasaulį siekti taikos ir laisvės. Amerika tapo pavyzdžiu, visame žemės rutulyje siekiant taikos ir laisvės. Prezidentas pripažino, kad naujame šimtetyje dar teks kovoti už lygybę ir teisingumą. Prezidentas pabrėžė tikėjimą, kad naujieji technikos laimėjimai padidins jaunosios amerikiečių kartos galimybes, skatins jų kūrybingumą.

Visame pasaulyje šių pasikeitimų proga buvo bandoma pažvelgti į praeitį, pabrėžti laimėjimus ir pamiršti žmonijos ydas. Juk šalia įvairių ligų nugalėjimo, didelės pažangos medicinos srityje, žmonija turėjo ir tokius vadus, kaip Staliną, Hitlerį, Pol Potą ir kitus, į juos panašius. Dar ir šiandien trečdalis pasaulio tebėra įveltas į įvairius karus.

B. JELCIN PASITRAUKĖ

Rusijos balsuotojai pateikė pasauliui kalėdinę dovaną: Valstybės Dūmos rinkimuose komunistų partija gavo 24.55 procentų balsų. Nesimato, kad ji galėtų turėti Dūmoje daugumą. Komunistų partijai atstovaujančiųjų grupė liko didžiausia, tačiau ji jau nebegalės stabdyti vyriausybės darbų ir planų, kaip tai darė iki šiol. "Jedinstvo" (Vienybė-rus) judėjimas surinko net 23.88% balsų. Toliau eina "Tėvynė – visa Rusija" su 11.98% ir Dešiniųjų jėgų sąjunga – su 8.63%. Atstovus Dūmoje turės "Žirnovskio blokas", gavęs 6.18% balsų ir "Jabloko" partija su 5.94%.

Baigus skaičiuoti Dūmos rinkimų balsus, gautus balsuojant pagal partijų įteiktus kandidatų sąrašus, paaiškėjo, kad komunistų partija Dūmoje turės 67 atstovus, o naujoji "Jedinstvo" partija – 64. Dar teks balsuoti už atskirų apylinkių atstovus, kurių bus 225. Neabejojama, kad tarp jų dar pateks ir komunistinių pažiūrų žmonių, tačiau šioje grupėje kandidatuoja daug nepartinių arba lengvai perein-

ančių į daugumos pusę. Tokie aršūs šovinistai, kaip Žirnovskio blokas gali likti vos su 17 balsų, o ne itin aktyvi "Jabloko" partija jau turi 16 atstovų.

Spėjiojama, kad Dūmoje tvirtinant Centrinės rinkimų komisijos paskelbtus duomenis, gali atsirasti nežymių pakitimų. Tačiau jau aišku, kad ryškią persvarą turės laisvosios rinkos rėmėjai, dešiniųjų politinių partijų koalicija.

Daugelis tų partijų netrukus įvyksiančiuose Rusijos prezidento rinkimuose greičiausia parems dabartinį premjerą Vladimirą Putiną. Už žiaurų susidorojimą su Čečėnija dabartiniam premjerui palankūs slavofilai ir rusų šovinistai, o taip pat kariuomenės vadai, kuriems jis leido parodyti, kad "galingosios Rusijos negalima stumdyti".

Naujųjų metų išvakarėse prezidentas Boris Jelcin pasiskelbė, kad jis pasitraukia iš pareigų ir tuoj pat išvyko iš Kremliuje esančios prezidentūros. Kalbėdamas per televiziją, B. Jelcin atsispašė tautos už visus sunkumus ir negero-

ves, kurios užklupo Rusiją, jam vadovaujant. Pagal Rusijos Konstituciją prezidento pareigos iki kovo mėnesį numatytų rinkimų pavedamos Ministrui pirmininkui Vladimirui Putinui. Aukštas žvalgybos karininkas tuoj atnešė jam iš Kremliaus nedidelį lagaminėlį, kuriame laikomi slaptieji branduolinių ginklų paleidimo kodai – vadinamieji "raudonieji mygtukai". Iki kovo mėnesį įvyksiančių prezidento rinkimų premjeras V. Putin, dabar einantis ir prezidento pareigas, turės laiko taip tvarkyti aukščiausius Rusijos valdžios kadrus, kad jam būtų daugiausia naudos.

Pirmasis užsienio valstybės vadovas, išsakęs nuomonę apie buvusį prezidentą B. Jelciną, buvo D. Britanijos premjeras Tony Blair. Jis oficialiai pareiškė, kad B. Jelcinui teko labai nedėkingas ir sunkus uždavinys atvesti Rusiją iš diktatūrinio režimo į laisvosios rinkos, demokratinę santvarką. Panašiai kalbėjo ir JAV prezidentas B. Clinton, pareiškęs, kad jis

(Nukelta į 3 p.)

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS
DIRVA
TEL. (216) 531-8150
FAX. 216 531-8428
e-mail: dirva@ix.netcom.com

P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 - 0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
EDITOR: DR. JONAS JASAITIS

DIRVA (USPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0191

Periodicals postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. • Published Weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. – Subscription per year-\$35.00, first class-\$58 • Single copy-70 cents. Air mail overseas-\$110.00.

Prenumerata metams – \$35.00, pusei metų – \$20.00, pirmą klase – \$58 • Oro paštu į užsienį metams – \$110.00. • Atskiros numerio kaina – 70 centų • Straipsniai, pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę. • Nespausdinti straipsniai grąžinami, tik autoriams prašant – Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Nepasirašyti rašiniai nespausdinami.

Juozas Žygas

Gal būt Lietuva į jūrą taip ir nebūtų išėjusi, jeigu nebūtų buvę Tilžės akto ir susipratusių Mažosios Lietuvos atstovų, kurie reikalavo lietuviškas žemes prijungti prie Lietuvos. To laiko Lietuvos valdžios žmonės taip pat turėjo platesnį lietuvišką ir valstybinį supratimą, palyginus su dabartiniais, kurie niekieno neverčiami Vytauto vadinamąją "tėvoniją" rusams užrašė. Iki šiol okupuoti Rytprūsiai tebuvo perduoti Rusijai tik laikinai administruoti. Tačiau dabar, sienos sutartį pasirašius, senprusių ir mažlietuvių tėvonija tarsi pripažįstama teisėta Rusijos dalimi. Galbūt kas nors bandys tai paneigti, bet tai būtų tas pats, kaip bandyti pateisinti gėdingą sutartį su "Williams"!

Galime aiškiai teigti, kad 1923 metais Lietuva turėjo geresnius diplomatus, derybininkus bei valstybininkus. Jau ne pirmą sykį matėme, kaip tarptautinėse derybose arba sudarant sutartis, Lietuva beveik visuomet pasirašo tai, kas yra jai primetama. Pasirodo, kad iš Maišiogalos dar nieko nepasimokyta.

1922 m. Mažosios Lietuvos Tarybą sudarė ne diplomatai, bet tie, kuriems rūpėjo

Tarptautinių įvykių apžvalga

mėgo Jelciną, nes šis stojo į kovą su komunizmu ir nebijojo pasakyti, ką galvoja, tiesiai į akis. Savo pasisakymuose Jelciną pagyrė Jungtinių Tautų generalinis sekretorius Kofi Anan. Palankiai apie jį kalbėjo Armėnijos, Gruzijos ir Ukrainos vadovai.

Keliais sakiniiais

• "Time" žurnalas svarbiausiu praėjusio šimtmečio žmogumi paskelbė Albert Einstein. Varžybose dėl šio vardo dar buvo minimas JAV prezidentas F. Roosevelt ir Indijos vadovas Mahatma Gandhi.

• Turkijos parlamentas svarsto, ar vykdyti mirties bausmę kurdų sukilėlių vadui Abdullah Ocalan. Pats Turkijos prezidentas Suleiman Demirel, kalbėdamas parlamente, pasiūlė kurdų vadovo nežudyti, nes tokios bausmės įvykdymas pakenktų Turkijos interesams.

• Pietų Libane susisprog-

jų krašto likimas. Dabar su Rusija dar jokios sienų sutarties sudarinėti nereikėjo. O jeigu derybos buvo vedamos, tai Lietuvos pusėje vyraujančių žodžių privalėjo turėti mažlietuvių atstovai, t.y. tie, kurie turi teisę apie tą kraštą kalbėti. Dabar sutartis pasirašyta, bet visai neaišku, kas ją pasirašė?

Nors Lietuvos valdžia visur ir visuomet prisistato, kaip demokratiškai išrinkta, tačiau su tais, kurie juos išrinko, visai nesiskaitoma. Beveik visos sutartys yra slaptos – lyg katės pirkimas maiše. Šį kartą aš Sausio 15-tosios dar beveik neminėčiau, nes būtų lyg šventvagystė tą drąsų ir didvyrišką žygį minėti po to, kuomet dabartinė Lietuvos valdžia didžiąją dalį mažlietuvių žemių jau "į nuostolius" nurašė.

Reikėtų žinoti, kad Rytprusių klausimas dar nėra tarptautiniu mastu išspręstas. Kuomet Rytprūsiai buvo nors ir laikinai Sovietų Sąjungos globai pavesti, tuo metu Vokietija balso neturėjo ir protestuoti negalėjo. Ji pralaimėjo karą ir buvo slegiama nacių nusikaltimų naštos. Dabar Vokietija jau nebėra sumuštas priešas. Ji – sąjungininkė, ekonominė ir karinė galybė. Tad netolimoje ateityje ji gali pareikalausiti peržiūrėti Rytprusių klausimą. Tokiu atveju Lietuva, kaip šią teritoriją pripažinusi Rusijai, tą klausimą sprendžiant, gali būti nebekviečiama dalyvauti.

Rašydamas apie Sausio 15-osios reikšmę, nutariau ir apie pavojus parašyti. Tie pavojai – pastoviai jaučiami ir matomi. Tik Lietuvos žmonėms, kuriems kasdieninė duona daugiau rūpi, apie kitus klausimus nėra nei noro, nei laiko galvoti. Ta mintis, kad Rytprūsiai yra Rusijos, buvo kasdien peršama, nes rašant ar kalbant apie buvusius Rytprūsius, to žodžio net nebeminėdavo. Kuomet apie sutartį dar net nebuvo galvojama, buvusią sieną su Rytprūsiais visuomet vadino Rusijos siena.

Jeigu pavojaus nematome, tai dar nereiškia, kad jo nėra! Kol kas apie tai nekalba Kremlius, bet tariami "išsišokėliai", kurie pasako tai, kas Kremliuje galvojama. Teko ne sykį girdėti, kad Lietuva turinti grąžinti Klaipėdą, kurią ji "neteisėtai valdo". Jeigu nebūtų buvę Sausio 15-osios, tai Klaipėdos kraštas būtų likęs Rytprusių dalimi. Savime aišku, kad dabar tai būtų tik "Kaliningrado srities" dalis, o dabartinių imperialistų žodžiais tariant – "nuo amžių sena rusiška žemė". Tokiu atveju Lietuva būtų Rusijos saujoje ir kišenėje.

Į tokius pasisakymus negalima pro pirštus žiūrėti. Vašingtonas vis reiškia susižavėjimą, kad "Rusija demokratiška". Nereikia užmiršti, kad Stalino laikais Maskva buvo vadinama "demokratiškos tvirtovės ir švyturiu".

Redaktoriaus skiltis

Sausio 13-osios pamokos

Nebuvau prie Televizijos bokšto. Buvau prie Parlamento. Niekas mūsų tada neskirstė, kur budėti: ėjome patys ir buvome ten, kur jautėme, kad reikia būti. Niekas nežinojo, kur okupanto tankai atvažiuos pirmiausia, kur jie pasuks vėliau. Tačiau, kad jie bandys begriūvantį viešpatavimą atkurti karine jėga, nebebuvo jokių abejonių. Jau buvo užimti Spaudos rūmai, Krašto apsaugos departamentas, kitos svarbios mūsų valstybės įstaigos. Jau buvo sovietinių kolonistų sulipdyto "Jedinstvo" (vienybė – rus.) junginio bandymas užgrobti Parlamento rūmus sukurstytos minios rankomis. Įnirši, kad daugiau jie čia nebebus tituluojami "vyresniaisiais broliais", dar labiau sustiprino netikėtai K. Prunskienės ir A. Brazausko vadovaujamos vyriausybės paskelbtos neįtikėtinai aukštos pagrindinių maisto produktų kainos.

Tačiau komunistų ir jų surankiotų betaučių bandymas išiveržti į Aukščiausiosios Tarybos rūmus nepavyko. Tai buvo baisi staigmena patiems šių provokacijų organizatoriams ir aktyviems jų vykdytojams. Tik įsivaizduokit, kad prie Parlamento susirinko didžiulė, pilka, įsiutusių "liumpenproletarų" minia. Girdėjosi gerkliniai rikšmai: "Litovcy – fašisty!" Jie net nesiruošė susimąstyti, kad kaltina tautą, kurios žemę užgrobė ir šitiek metų valdė. Jie jau laikė save "vietiniais", nebepajudinamais. Jie negalėjo net įsivaizduoti, kad iš tikrųjų įsibrovė čia neteisėtai ir pakilusios tautos bus pavadinti "užsieniečiais". Jie puikiai žinojo, kad rūmuose tėra nedidelis būrys savanorių gynėjų, kurių vienintelis "ginklas" buvo gaisrinė vandentiekio žarna. Užpuolikams vienu momentu net pavyko įsibrauti į rūmų vestibulį. Bet ryžtingi jauni vyrai išstumė juos lauk.

Netikėtai jiems patiems prie rūmų iš visų Vilniaus kampelių bėgo kitaip nusitei-

kę žmonės. Mūsiškių darėsi vis daugiau ir daugiau. Žmonės, kaip ir Baltijos kelyje, kaip ne kartą vėliau, vėl tvirtai susikibo rankomis ir ėmė lėtai žengti į priekį, savo krūtinėmis nustumdami atėjūnus. Anoje pusėje dar bergždžiai tebeplėšavo raudonieji "agitatoriai", o prie rūmų suskambėjo lietuviškos skausmo ir ryžto dainos. Jas kartu traukė ne tik lietuviai: mūsų pusėje buvo matyti ir Lietuvos rusų, gudų, lenkų. Juk komunistinė vergija visus smaugė vienodai.

Okupantai suprato, kad suvaidinti "darbininkų internacionalistų sukilimą" prieš "buržuazinius nacionalistus" ir "Vakarų agentus" nebepavyks. Jie pasiryžo kruvinam nusikaltimui – paskutinei galimybei vėl įvesti savo režimą. Taip buvo pasirinkta Sausio 13-oji. Nei prie Radijo ir Televizijos pastatų Konarskio gatvėje, nei prie Televizijos bokšto, nei prie Parlamento nebuvo atsitiktinių stebėtojų. Žmonės labai gerai žinojo, kas jiems gresia. Juk jau matėme, kaip ši kariauna elgėsi ne tik po karo Lietuvoje, bet visai neseniai Tbilisyje ir Baku. Vilniaus ligoninėse jau gulėjo sužalotieji prie Spaudos rūmų ir žvėriškai sudaužyti abejingo pasaulio dar nepripažintuose Lietuvos pasienio postuose.

Nuo Parlamento labai gerai matėsi sprogimų blyksniai, vaikiu žiemos oru iki mūsų atsklido šurpus dundsys. Neries pakrante kaukdamis lėkė greitosios pagalbos automobiliai su komunistinių niekšų aukomis. Tanko sušaudyta Loreta dar kalbėjo.

Sporto rūmai, kuriuose buvo pašarvoti žuvusieji, yra visai netoli nuo tuometinio "šiaurės miestelio" – pagrindinio žudikų urvo. Bet senasis Vilnius pirmą kartą išvydo, kaip nesuskaičiuojama, neužmatoma eilė per visą šaltą naktį traukia, kad atiduotų pagarbą nepalūžusiems. Tai buvo dvasios pergalė prieš iki dantų ginkluotus žudikus.

• Taiką palaikančios kariuomenės dalinys – prancūzų ir vokiečių atstovai – Pietų Bosnijoje suėmė serbą Zoraną Vukovičių, kurio jau daug metų ieškojo Tarptautinis Hagos teismas. Šis asmuo žinomas kaip žiaurus albanų moterų kankintojas ir prievartautojas.

• Sudane vykstančioje rinkimų kampanijoje varžosi dabartinis valstybės prezidentas Omar Bashir ir parlamento pirmininkas Hassan Turabi.

• Praėjusiais metais JAV-se mirties bausmė buvo įvykdyta beveik 100 kalinių. Tai didžiausias skaičius nuo 1951 metų.

• Irano sostinę Teheraną gaubia tirštasis dūmų ir rūko debesys. Miesto valdžia buvo priversta kelioms dienoms uždaryti mokyklas.

• Stiprūs vėjai padarė daug žalos Vakarų Europai. Nukentėjo Prancūzijos miškai ir parkai.

• Kinija suorganizavo viešą teismą keturiems įtakingiems Falun Gong judėjimo nariams, priklausiusiems ir komunistų partijai.

MOLOTOVO - RIBENTROPO PAKTO PASEKMĖS BEI JŲ LIKVIDAVIMO GALIMYBĖS

Dalia Kuodytė

3

Svarbiausia tuomet veikusio pagrindžio užduotis buvo priešintis okupacinės valdžios ketinimams įtraukti lietuvius į jiems svetimos politikos ir karo sukurius. 1943 metų pabaigoje įkurtas Vyriausiasis Lietuvos išlaisvinimo komitetas turėjo iš esmės apibendrinti rezistencinę partitį, suformuluoti tolesnės veiklos formas bei kryptis. Deja, iki 1944 m. balandžio – gegužės mėnesiais veikusi organizacija šių užduočių neįgyvendino. Žymiai ženklėsnį vaidmenį pasipriešinimo istorijoje VLIK'as atliko, atsikūręs 1945 m. Vokietijoje, ir 1955 m. persikėlęs į JAV.

Artėjant prie Lietuvos rusų-vokiečių fronto linijai, buvo svarstoma svarbiausia problema: priešintis ginklu Raudonajai armijai ar ne. Buvo bijomasi, kad "pasipriešinimas bolševikai gali be atodairos išnaikinti lietuvių tautą". Tačiau 1940-1941 m. patirtis rodė, kad nesipriešinimas nėra tautos išlikimo garantas. Dauguma pagrindžio organizacijų konstatavo, kad "pasipriešinimas turės laikyti Lietuvos klausimą tarptautinėje plotmėje". (cit. Lietuvos laisvės kovotojų sąjungos 1944 05 12, Pro memoria).

Viena masiškiausių ir geriausiai organizuotų pagrindinių organizacijų – Lietuvos laisvės armija (LLA) – laikėsi nuomonės, kad palankiausias momentas pasipriešinti yra Raudonajai armijai įžengiant į Lietuvos teritoriją ir kad tik ginkluotas pasipriešinimas būsimosiose tarptautinėse derybose leis iškelti Lietuvos valstybingumo atkūrimo klausimą. Ši organizacija suformavo štabus ir uždraudė savo nariams trauktis iš Lietuvos, kaupė ginklus, pasižymėjo organizuotumu, buvo numačiusi kovos strategiją ir

taktiką. Nors LLA vadovybė greitai buvo sunaikinta, tačiau daugelis partizanų dalinių dar ilgai vadovavosi šios organizacijos sukurtais norminiais dokumentais ir išlaikė numatytą organizacinę struktūrą – apygardas bei rinktines, partizanų dalinius bei organizuotą juos remiančių gyventojų tinklą.

Represijos skatino partizanų būrių kūrimąsi. Kol nebuvo pasibaigęs Antrasis pasaulinis karas, partizanai turėjo vilčių, kad Vakarų valstybės stengsis įgyvendinti Atlanto chartos principus ir tarptautinėse derybose diplomatinio keliu pareikalaus, kad Sovietų Sąjunga pasitrauktų iš okupuotų kraštų. Dar 1940 m. JAV valstybės sekretorius pareiškė, kad JAV nepripažįsta Lietuvos inkorporavimo į Sovietų Sąjungą. Todėl partizanų veiksmams buvo nukreipti į okupacinės valdžios administracinių organų ir kolaborantų naikinimą. Partizanai puldinėjo mažesnius miestelius, išlaivindavo suimtuosius, sunaikindavo prievolių žiniaraščius, neleidavo valsčiuose sukurti ir įtvirtinti sovietinės valdžios, gelbėdavo mobilizuotuosius. Partizanai nekludė reguliariems Raudonosios armijos daliniams žygiuoti per Lietuvos teritoriją fronto link. Laukdamas Vokietijos kapituliacijos, Pietų Lietuvos partizanų pajėgoms vadovavęs plk. lt. Juozas Vitkus – Kazimieraitis įsakė pristabdyti kovines operacijas ir laukti diplomatinio Lietuvos klausimo sprendimo. Tokių vilčių teikė 1945 03 03 JAV valstybės sekretoriaus pakartotas patvirtinimas, kad JAV tebelaiiko Baltijos kraštus nepriklausomomis valstybėmis. Be to, už poros mėnesių prasidėjusioje San Francisko konferencijoje Vakarų valstybės pasipriešino Sovietų Sąjungos norui į Jungtinių tautų organizaciją kaip savarankišką teisinį subjektą pilnateise nare priimti vadinamąją "Lietuvos sovietų socialistinę respubliką".

Tačiau štai Vokietija kapitulio, ir Potsdamo konferencijoje Baltijos kraštų klausimas nebebuvo keliamas, o Vakarai, nuolaidžiaudami sovietams, atidavė jiems Karaliaučiaus kraštą. Aptardamas šį faktą J. Vitkus-Kazimieraitis pažymėjo, kad "mūsų krašto likimo klausimą [...] vis dar teko atidėti kitam, vėlesniam laikui". Prasidėjusi konfrontacija tarp buvusių Antrojo pasaulinio karo sąjungininkių žadino mintį apie galimą karinį konfliktą tarp Vakarų valstybių ir Sovietų Sąjungos. Tai patvirtino ir 1945 m. spalio mėnesį JAV prezidento Harry Truman suformuluota JAV užsienio politikos doktrina, skelbianti, kad svetimos jėgos primesta vyriausybė yra neteisėta.

Taigi, partizanų strategijoje išsikristalizavo dvi pagrindinės kryptys: pirma – nuolat priminti laisvajam pasauliui, kad Lietuva yra okupuota ir antra – ruoštis galimam karui, kurį, buvo tikimasi, pradės Vakarų valstybės, pasinaudojusios tuo, kad Sovietų Sąjunga tebėra nuilinta karo su Vokietija. Pirmąją užduotį pagrindis vykdė, siųsdamas nuolat veikiančiai 4-ųjų didžiųjų valstybių Užsienio reikalų ministrų tarybai memorandumus ir informaciją apie Lietuvoje vykdomą genocidą. Tuo buvo siekiama laisvajame pasaulyje įtvirtinti Lietuvos Respublikos inkorporavimo į Sovietų Sąjungą nepripažinimo politiką. 1948 m. užsienyje veikiantis VLIK'as pažymėjo, kad pirmasis uždavinys yra pasiektas.

(Tęsinys - kitame numeryje)

PASAULIS IR LIETUVA

* **KAS ĮVYKO RUSIJOJE?** Baltarusijos Liaudies fronto ir krikščionių partijos vadovas Zenon Pozniak pasirašė atsisaukimą, kuriame paragino visus baltarusius kovoti už savo šalies nepriklausomybę. Pasak jo, Rusijoje įvyko konstitucinis perversmas, kuriame valdžią į rankas paėmė KGB. Po trijų mėnesių, kai Rusijoje įvyks prezidento rinkimai, Baltarusijos okupacija įgys dar ciniškesnes formas. (BELAPAN)

* **RUOŠIAMASI RINKIMAMS.** Einantis Rusijos prezidento pareigas Vladimir Putin, viešėdamas Sankt Peterburge, pareiškė sutinkąs kandidatuoti į Rusijos valstybės vadovo postą, o buvęs Rusijos ministras pirmininkas Jevgenij Primakov pranešė, kad frakcija "Tėvynė - Visa Rusija" iškėlė jo kandidatūrą į Valstybės Dūmos pirmininko postą. (ITAR-TASS, INTERFAX)

* **RUSIJA GINKLUOJASI.** Rusijos karinis laivynas perginkluojamas moderniausiais pasaulyje raketiniais įrenginiais - sparnuotomis raketomis "Jachont" (veikimo spindulys - iki 300 km) ir strateginėmis raketomis "Bark", kurios atitinka sausumos raketą "Topol-M". Apie tai pranešė bandymų stoties viršininkas. (INTERFAX)

* **PASIRENGIMAI.** Rusijos Baltijos karinio laivyno vadas admiras Vladimir Jegorov pranešė, kad šiais metais vyks pirmieji Baltarusijos ir Rusijos mokymai Baltijos laivynė - maksimaliai artimi kovos veiksmams. (ITAR - TASS)

* **KARAS GALĖJO KILTI 1968-AISIAMS.** Britanijos laikraštis "Observer" paskelbė, jog 1968 m. D. Britanija ir SSRS buvo atsidūrusios ant karo slenksčio. Laikraštis remiasi išslaptintais vyriausybės dokumentais. D. Britanijos slaptųjų tarnybų pranešimuose 1968 m. buvo teigiama, kad SSRS ruošiasi įsiveržti į Rumuniją ir, galbūt, Jugoslaviją, kurios pamerkė Varšuvos pakto įsiveržimą į Čekoslovakiją. Tuometinis leiboristų premjeras Harold Wilson buvo įsakęs parengti mobilizacijos planus. Tuometinis gynybos ministras sakė, kad D. Britanija nesitaikstys su sovietų ekspansija ir jei NATO nepasipriešins, tai gali padrasinti SSRS įsibrauti į tokias šalis kaip Suomija, Švedija, Iranas ir net NATO narės Graikija ar Turkija. Norvegijos dienraštis "Aftenposten" taip pat citavo išslaptintus dokumentus, kuriuose teigiama, kad 1968 m. Oslas buvo įvedęs pilną kariškių parengtį. (REUTERS)

* **ČEČENIJA KOVOJA.** Čėčėnų formuotės nuo atvirų, tiesioginių susidūrimų su Rusijos kariuomene pereina prie partizaninio karo taktikos. Jos puolė Šalį, Argūną, Gudermesą ir kai kurias kitas vietas. Šių mūsų metų žuvo 26 ir sužeisti 33 rusų kareiviai. Čėčėnijos prezidentas Aslan Maschadov vėl paragino Maskvą nedelsiant pradėti politinį dialogą, kad būtų išgelbėtos tūkstančių kareivių gyvybės ir atkurta taika Čėčėnijoje bei visame Šiaurės Kaukaze. Čėčėnų kovotojai savo puolimais parodo Rusijos vadovybei, kad pažadai Čėčėnijos problemą išspręsti karinėmis priemonėmis neišsipildė. Kontrapuolimas pradėtas, kai Maskva pareiškė kontroliuojanti 80 % Čėčėnijos teritorijos. (ITAR - TASS, INTERFAX)

* **TERORAS.** Rusijos jungtinės karinės grupuotės Šiaurės Kaukaze vadas generolas-pulkininkas Viktor Kazancev pareiškė, kad nuo šiol tik berniukai, kuriems dar nesukako 10 metų ir vyrai, peržengę 60 metų amžiaus ribą bei moterys bus laikomos pabėgėliais. Rusijos aviacija toliau bombardavo Čėčėnijos pietinę dalį. Čėčėnijos kovotojai pagrasino naujomis kontratakais prieš Rusijos ginkluotąsias pajėgas ir kartu paragino Maskvą pradėti taikos derybas. (INTERFAX)

* **LATVIJOS PAREIŠKIMAI.** Latvijos premjeras Andris Škelė per Latvijos TV pareiškė, jog Rusija Čėčėnijoje vykdo atvirą genocidą. Jis pažymėjo, kad yra "iš tikrųjų sukrėstas" Rusijos sprendimu nepraleisti per kontrolinius punktus nuo 10 iki 60 metų amžiaus vyrų. "Tėvynei ir laisvei" ir Judėjimo už Latvijos nepriklausomybę susivienijimo frakcijos narė Ana Seilė paragino surengti neeilinį Seimo posėdį dėl pastarųjų įvykių Čėčėnijoje kuo skubiau, nelaukiant, kol Rusijos kariuomenė pradės šaudyti 10 metų vaikus. (BNS)

* **KALTINA GYDYTOJAI.** Praėjusių metų Nobelio Taikos premijos laureatė - organizacija "Gydytojai be sienų" apkaltino Rusiją karo nusikaltimais prieš civilius Čėčėnijos gyventojus, ir kreipėsi į JAV, jog šios pasinaudotų savo įtaka ir priverstų Maskvą nutraukti karą. Atvirame laiške JAV prezidentui šimtų tūkstančių čėčėnų pabėgėlių kančios lyginamos su Kosovo albanų, kuriuos serbai praėjusiais metais priverstė bėgti iš Kosovo, kančiomis. (REUTERS)

* **ESTIJOS VILTYS.** Estijos ekspertų skaičiavimais, šalies bendrasis vidaus produktas 2000-aisiais metais turėtų padidėti 6%. Pramonės produkcijos gamybos apimtys, lyginant su 1999 metais, turėtų išaugti 3%. Vidutinis mažiausias mėnesio atlyginimas padidės 6%, o vidutinės vienos šeimos nariui per mėnesį tenkančios pajamos -12,2%. (BNS)

Kuršių Nerijos kopose.

Viktoro Kučo nuotr.

TARP "VIENOS" IR "UBAGŲ" BALIAUS

(Atkelta iš 1 p.)

trečia – visuomenė nesutinka, kad ji būtų galutinai, negrižtamai suskirstyta į "kastą": amžinai turtingųjų ir amžinai vargšų, amžinai valdančiųjų ir amžinai valdomų, amžinai turinčių visas teises ir amžinai beteisių.

Tad aukštuomenei patys save prisiskyrę asmenys, kai pakeltomis galvomis arba su baugščia šypsena, apsirengę smokingais ir balinėmis suknelėmis, skambant valso melodijai, kops Rotušės laiptais, tegul nesitiki, kad jais bus gėrimasi, o labdarai išmesti keli litai bus priimti su dėkingumu.

Tokios padėties fone visai suprantamas ir protesto veiksmas – "Ubagų" balius. Gali būti, kad Laisvės sąjungos lyderio Vytauto Šustausko tiesmukiškas ir grubus priešinimasis Austrijos ambasadoriaus sumanymui nėra itin diplomatiškas, bet iš esmės – teisingas. Nieko nepadarysi: kai valdantysis "elitas" pradeda nebesuprasti savo žmonių, nenori suvokti jų poreikių, nuotaikos ar net skausmo, ateina laikas skambėti paprastam, grubesniai žodžiui, garsesnei gatvių ir triukšmingų mitingų kalbai.

Suprantama, kad tuo metu taip pat atsiranda gera dirva ir politinėms spekuliacijoms, savanaudiškiems šaukliams, primityviam gražbylivimui. Nemačius, o kartais

net žalingas politinis triukšmas yra tik pirminės priežasties – susvetimėjusio, netinkamo valdymo, netinkamai vykdomos ekonominės ir socialinės politikos neišvengiama, objektyvi pasekmė. Visa tai ir vyksta dabar Lietuvoje.

Žmonių nusiteikimas dar kartą parodo, kad kiekviena tauta yra labai savita, o joje vykstantys politiniai ir kiti vidiniai procesai yra gana sudėtingi, kuriuos pažinti atvykusiems iš kitur arba net ilgai negyvenusiems savo krašte, nėra taip paprasta.

Gera supranti, kad šiai nuomonei nepritariantieji svies savo priekaištą:

– Tai ką, taip ir gyvensime, kaip gūdžiame miške, kaip meškos ausyje? Laikas laužyti sustabarėjusias moralines normas, laikas leisti laisvai elgtis ir gyventi turtingiesiems, laikas perimti Europos kultūros geriausias tradicijas.

Su pastarąja mintimi tikrai sutinku. Kuo daugiau kultūros, geros muzikos, linksmos nuotaikos, kuo greičiau formuosios naujos, šviesios tradicijos, tuo geriau bus visiems. Tad kodėl Austrijos ar kitos šalies ambasadoriui, aukštiems valdininkams ir garbingiems rėmėjams nepabandyti Vienos pokylį surengti daug plačiau ir tiems asmenims, kuriems jo labiau-

siai reikėtų. Pavyzdžiui, visos Lietuvos abiturientams, studentams, gal tų metų jaunavedžiams. O gal dar vieną gražų pokylį surengti poroms, tais metais atšventusioms sidabrines ar net auksines vestuves? Kodėl pavasarį Vilniuje – Vingio ar Kalnų parke, arba Kaune – Dainų slėnyje nesurengti *Strauss* valsų gegužinės, kurioje visą vakarą ar net per visą naktį visiems skambėtų nuostabios melodijos ir visi jomis galėtų džiaugtis?

Jei ir dabartiniame ruošiamame Vienos baliuje, vietoje nemėgiamų politikų, aukštosios valdininkijos ir neaiškios kilmės "naujųjų turtuolių" dalyvautų tikrai populiarūs ir Lietuvai, jos kultūrai, sportui, švietimui ar mokslui nusipelnę asmenys, tikrai niekas nepriekaištautų. Bet dabartinėje skurdžioje visos šalies situacijoje, kai kas dešimtas žmogus neturi darbo, kai pusė biudžetinių įstaigų darbuotojų dar negavo atlyginimų už gruodžio mėnesį, kai vyrauja dabartinė "išsiškėlių" aukštuomenė, apie Austrijos ambasadoriaus iniciatyvą surengti Vienos pokylį Vilniaus Rotušėje, galime pasakyti paprasto kaimo žmogus žodžiais:

– Gal ir geras daiktas, bet ne laiku ir ne vietoje brukamas.

Stefa ir Vytautas Gedgaudai.

Sidabro karo kryžiaus ordinas, kuriais jį apdovanojo Prancūzijos valdžia.

Asmeniškai pažinau Vytautą Paryžiuje, 1946 metais. Tokiais laikais, kai dauguma lietuvių dar vargo Vokietijoje DP stovyklose, Gedgaudas jau buvo Prancūzijoje įtakingas žmogus, Prancūzų žurnalistų sąjungos narys, vienas iš Laisvųjų žurnalistų sąjungos steigėjų ir tos sąjungos generalinio sekretoriaus pavaduotojas.

To meto Paryžius vėl darėsi pasaulinis kultūros centras. Studijos Sorbonoje buvo nuolatinė diskusijų arena. Kairuoliškos, bet populiarios *Sartro* teorijos, kurias šis pseudofilosofas dėstydamas, sėdėdamas prie staliuko *Flora* kavinėje, studentų kvartale, sutapo su vyraujančiu Vakaruose nenoru kalbėti apie sovietų pavergtas tautas. Tokie, kaip mes, lyg pūsdami prieš vėją, visomis išgalėmis stengėmės parodyti pasauliui, kas tuo metu Lietuvoje vyko: juk tai buvo pats žiauriausias masinių išvežimų, partizanų išžudymo ir bado kolchozuose laikotarpis! Mūsų niekas nenorėjo suprasti, nes kurčiausias yra ne tas, kas negirdi, o tas, kas nenori girdėti. Mūsų balsas buvo slopinamas, "madingiems intelektualams" mes buvome nemieli žmonės.

Tuomet atrodanti beprasme kova, kurios betgi nė vienas iš mūsų nenorėjo išsizadėti, savotiškai suartino nedidelę lietuvių grupelę pokariame Paryžiuje. Mūsų tarpe Vytautas buvo vienas aktyviausių.

Vėliau teko matyti Vytautą Niujorke, kai jis trumpą laiką redagavo "Vienybę". Tais laikais jis man pasirodė

lyg užgesęs, abejojantis. Spaudimai švelninti laikraščio liniją okupanto atžvilgiu jam buvo nepriimtini, bet Lietuvos padėtis tuo metu pasirodė tokia beviltiška, kad klausimas, ar ne geriau apsiprasti su okupantu, darėsi skaudžiai aktualus.

Kartą susitikome vieno lietuviško pobuvio metu ir mudviejų pokalbis pasuko esminių klausimų link. Vytautas man užsiminė, kad Lietuvos padėtį išspręst ne išeivija, o žmonės, likę Lietuvoje. Todėl nė kiek nenustebau, kai sužinojau, kad jis netrukus atgal grįžo į Paryžių: ten jam buvo daugiau galimybių naudingai reikšti savo nuomonę, neįpuolant į tuomet mus draskiusias dilemas.

Tačiau JAV-ose tos gyvybiškai mums svarbios dilemos netrukus privėdė "Dirvą" prie vidinės krizės. Ilgametis redaktorius ir vėliau "Dirvos" bendradarbis Vincas Rastenis iškėlė mintį, kad išeivija neprivalo viską, kas Lietuvoje darosi, be atodairos atmesti ir turi ieškoti būdų, suartėti su Tėvyne. Dalis "Dirvos" skaitytojų, linkusių išlaikyti kietą liniją okupanto atžvilgiu, stjo prieš Rastenį. Žvelgiant į tą, anuomet labai aštrią polemiką iš laiko perspektyvos, atrodo, kad iš politinio taško, Rastenis buvo teisingas, bet jis pasisakė per anksti, kai žaizdos dar buvo atviros ir dialogas su okupantu buvo daugumai išeivių moraliniškai, psichologiškai neįmanomas.

Ši gal ne tiek ideologinė, kiek taktinė krizė anuomet stipriai sukrėtė *Cleveland, OH* lietuvių ir bendrai, išeivijos tautininkus. Pakviestas redaguoti "Dirvą", V. Ged-

(Nukelta į 8 p.)

PRISIMENANT VYTAUTĄ GEDGAUDĄ

Jam priklauso iškili vieta XX šimtmečio Lietuvos istorijos raidoje. Likimas nepanorėjo jo įtraukti į sekanti tūkstantmetį. Likus tik kelioms savaitėms iki 2000 metų pradžios Vytautas Gedgaudas užmerkė akis.

Lengva jam buvo mirtis ir išgyventi 87 metai jo nevargino. 11 val. vakaro suneigalavo, bematant buvo nuvežtas į ligoninę ir ten, 12:30 val. nakties jo širdis nustojo plakusi. Sunkumas pakelti našlę ir gyventi atsiminimais atitenka jo ištikimai gy-

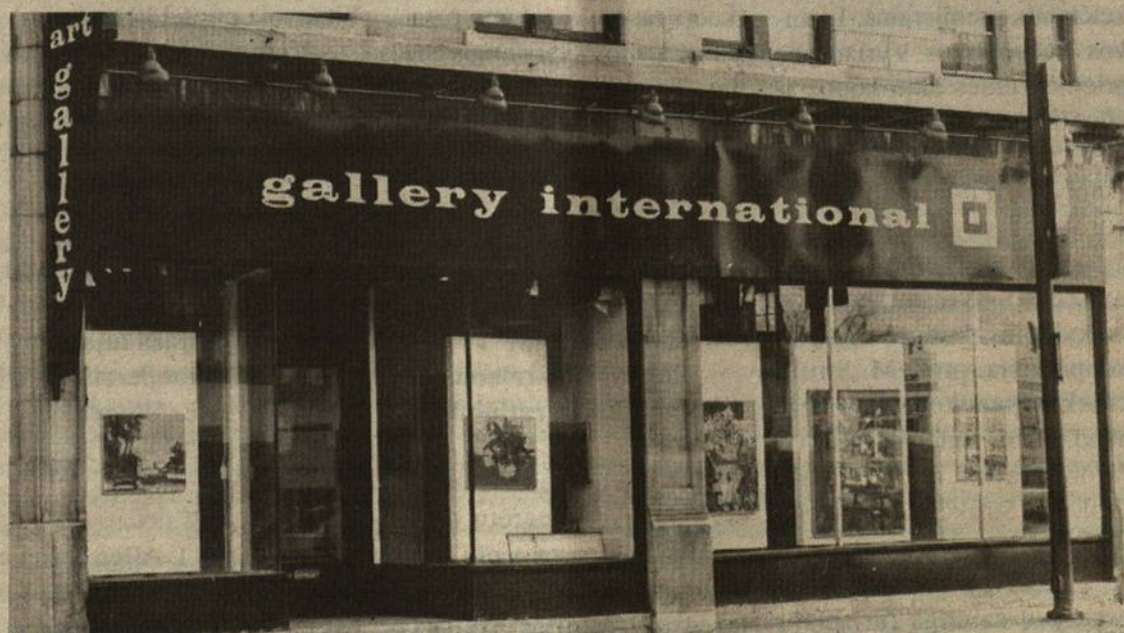
Juratė Statkutė de Rosales

venimo draugei Stefai Juodvalkytei-Gedgaudienei, kuri veža jo palaikus iš *Cleveland, OH* į nepriklausomą Lietuvą. Ten Vytautas Gedgaudas atsiguls Vilniaus kapinėse, tuo pačiu atžymėdamas, kad jo viso gyvenimo kova už laisvą Lietuvą baigėsi pilnu laimėjimu.

Būtų buvę netikslu jo gyvenimą atskirti nuo šio besibaigiančio šimtmečio. Jis gimė dar prieš Pirmąjį pasaulinį karą ir buvo pilna prasme

1918 metais atgimusios Lietuvos sūnus. Dalyvavo pačioje jaunystėje toje karštoje, idealistinėje, nepriklausomos Lietuvos Respublikos kūryboje. Dar visai jaunas būdamas, jau redagavo net keturis leidinius, rašė knygas, veikė visuomenėje.

Prasidėjus sovietų okupacijai 1940 metais, jis natūraliu būdu įsijungė į pagrindinį ir vėliau veikė pogrindyje vokiečių okupacijos metu. Karas jį nubloškė į Vakarus ir kovoje parodyta asmeniška drąsa jam vėliau pelnė du

Stefos ir Vytauto Gedgaudų dailės galerija.

LIETUVOS REFORMŲ DEŠIMTMETIS

Valdas Samonis

6

(Pabaiga)

Pradžia - 44-49 nr.)

Labai svarbu, kad visos nedidelės ekonomikos turi būtina intensyviai dalyvauti tarptautinėje prekyboje, investavime ir kitokiame bendradarbiavime. Reikia taip pat remti visą privatų sektorių – ypač pačioje pokyčių pradžioje. Leisti laisvai konkuruoti didelėms valstybinėms, dažnai subsidijuojamoms monopolijoms su mažomis, konkurencijos sąlygomis veikiančiomis privačiomis įmonėmis yra tolygu leisti vilkui "laisvai konkuruoti" su avinėliu.

Jau esu rašęs, kad valstybė turėtų privataus sektoriaus atžvilgiu vesti sovietinių iškreipimų atitaisymo politiką. Pabrėžiu, kad reikia remti ne paskiras privačias įmones ar šakas (ko, atrodo, reikalauja "Williams"), bet visas privačias įmones. Reikia ypač remti smulkųjį ir vidutinįjį sektorių (SVS), kuris iki šiol Lietuvoje buvo remiamas dažnai tik žodžiu. O šis sektorius visada buvo ir yra ekonomikos ir valstybės stabilizatorius; tuo labiau

ateityje, kada bet koks smulkus verslas galės tapti globaliniu verslu Interneto dėka. Pvz. už kokių penkių metų "inteligentiškų" telefonų, turinčių ryšį su Internetu, dėka bus galima iš Dzūkijos miško dirbti užsakovams ir kitiems darbdaviams Londone, Berlyne, Niujorke ar kt.

Kaip ir visur rinkos ekonomikos sąlygomis, valstybei priklauso makrovaldymas, tai yra pastovių ūkininkavimo sąlygų kūrimas ir išlaikymas per fiskalinę ir monetarinę politiką, o taip pat krašto fizinės infrastruktūros (pavyzdžiui, kelių, ryšių ir kompiuterinių tinklų) bei žmoniškiosios infrastruktūros (sveikata ar švietimas) ugdymas, kad geromis sąlygomis būtų galima įsijungti į globalinę ekonomiką. Ilgalaikė ekonomikos plėtotė – tai vienintelis svarbiausias valstybės uždavinys rinkos ekonomikoje. Jis labai skiriasi nuo karštiligios reakcijos į laikinas importuotas krizes, pvz. neleidžiant bankrotų ar "sanuojant" visą esamų gyvybingų ir negyvybingų įmonių kompleksą iš valstybės biudžeto arba skolon.

Pokomunistiniuose kra-

tuose ribotam laikui valstybė turi dar prisiimti ir aktyvų rinkos ekonomikos pagrindų kūrimą. Žengiant pokyčių keliu toliau, valstybės vaidmuo turėtų visų pirma būti sutelktas į rinkos ekonomikos bei demokratijos institucijų ugdymą. Pokomunistinių šalių dešimtmetė patirtis rodo, kad tolimesnė pažanga labai priklauso nuo to, kaip greitai bus galima tas institucijas sukurti arba esamas iš esmės patobulinti.

Institucijų kūrimas, visų pirma, yra šiuolaikinės finansinės sistemos kūrimas. Labai svarbu vystyti dvipakopę bankų sistemą (centrinis bankas ir krašto bei užsieninių konkuruojančių komercinių bankų, kredito kooperatyvų ir kt. tinklas). Būtina plėtoti labai svarbias šiuolaikines rizikos valdymo (draudimo ir t.t.) ir investavimo institucijas ir tobulinti jų veiklos būdus. Šį darbą reikia jungti su tolimesne privatizacija, siekiančia iš esmės pakeisti ir įtvirtinti nuosavybės santykius bei įmonių valdymo struktūrą.

Nors Europos Komisija (EK) 1999 rudenį rekomendavo Lietuvą į antrąją derybų

Toronto universiteto profesorius Valdas Samonis.

dėl įstojimo bangą, bet daugiau dėl išpareigojimo uždaryti Ignalinos atominę elektrinę ar geopolitinių sumetimų. Komisijos nuomone, Lietuva nepakankamai, palyginus su kitomis pokomunistinėmis šalimis, pažengė įmonių pertvarkymo keliu. EK Lietuvai priekaištuoja, kad įmonių veikla nesuvaržyta pakankamai griežtais biudžetinėmis apribojimais, anglų kalboje žinomis kaip "hard budget constraints". O aš sakčiau, kad ji – per daug suvaržyta biurokratiniais leidimais, licenzijomis ir kitais draudimais, atitinkančiais sovietinį valstybės vaidmenį. Geriausiai ekonomiškai vystosi tokios šalys, kaip JAV, kuriose gali greitai ir be sunkumų imtis bet kokio verslo,

bet nesėkmės atveju reikia greitai ir išeiti per bankroto procedūras, kapitalo rinką ar kitais išėjimo keliais, būdingais rinkos ekonomikai.

Šalia to, būtina sukurti naują, šalies finansines galimybes atitinkančią socialinės rūpybos sistemą. Reikia atpalaiduoti įmones nuo daugumos socialinių uždavinių, kurie vis dar yra nerealistiskai aukšti komunistinės sistemos nualintoje Lietuvoje. O žmonės vis dar nesugeba atsikratyti per ankstyvos ir gan pavojingos gerbūvio valstybės (welfare state) iliuzijos! Labai svarbu modernizuoti po privatizavimo likusio valstybinio turto valdymą – per būtinus skaidrius konkursus ar dalinai privatizuojant atskiras valdymo funkcijas.

KOOPERATININKŲ SEMINARAI LIETUVOJE

Ar išgelbės geravaliai pasaulio kooperatininkai pokomunistinių, nesąžiningų "perkam-parduodam" ir gobšių tarptautinių vertelgų smukdomą Lietuvos ūkį?

Tarptautinis kooperacijos susivienijimas (TKA) kartu su Kooperatyvų plėtojimo Rytų ir Centrinėje Europoje vykdomuoju komitetu pasiūlė 2000 metais surengti Lietuvoje kooperatinės veiklos skatinimo seminarą. Jį finansuos tarptautinis Phare programos fondas. Šiame seminare dalyvaus ir kitų valstybių kooperatininkai bei TKA atstovai. Besidomintiems kooperacijos skatinimu tėvynėje apie tai praneša Lietuvos vartotojų kooperatyvų sąjungos pirmininkas dr. Petras Šimanskas.

Praėjusiais metais išeivijos lietuviai kooperatininkai, susipažinę su padėtimi Lietuvoje, subruzdavo prikelti dešimtmečiais slopintą lietuviškosios talkos – tarpusavio visuotinės kooperacijos idėją. Prisiminta, kaip prieš karą Lietuvoje klestėjo ir plėtojosi kooperacinė veikla. Tuomet nuoširdžiai ją rėmė ir visų pakraipų visuomenininkai. Premjero J. Tūbelio vyriausybė sudarė sąlygas įkurti "Lietūki", Kooperatyvų sąjungą, Koop. banką, išplėtė kooperacinę pieno ir mėsos pramonę.

Pritarus Lietkoopsajun-

gos pirm. P. Šimanskui, pasikalbėjus su Seimo komiteto pirmininku Vaclovu Lape, socialdemokratų vadovu prof. Aloyzas Sakalas dar pernai spalio 12 d. suruošė pasitarimą Seimo rūmuose. Jame dalyvavo žinomi politikai ir ekonomistai: buv. žemės ūkio ministras V. Einoris, Seimo nariai – dr. K. Bobelis, dr. K. Prunskienė, R. Smetona, prof. Žilėnas, konservatorių partijos stebėtojas P. Šalčius, nemaža kitų, ūkio problemomis besirūpinančių visuomenės veikėjų. Apie įvyksiantį pasitarimą iš anksto paskelbė Lietuvos radijas, tačiau jame nesimatė nei didžiųjų dienraščių korespondentų, nei Respublikos Prezidento vietinių ir amerikiečių patarėjų. "...Atrodo... toks svarbus vargstančių kaimo ir miestelių žmonių gyvenimo pagerinimo reikalas net didžiai, kapitalo interesams tarnaujantys lietuvių žiniasklaidai mažiausiai rūpi" – komentavo opozicinė spauda.

Priimtoje rezoliucijoje, kurią pasirašė prof. Alyzas Sakalas ir dr. Petras Šimanskas irgi nusistebėta:

"...Pasitarimo dalyviai [...] konstatavo, kad Lietuvos kooperacinio judėjimo plėtrai trukdo nepakankamas gyventojų informuotumas ir nepakankama valdžios parama. Siūlome Vyriausybei su-

kurti valstybinę kooperacijos skatinimo programą ir ją patvirtinti Seime. [...] Kooperacijos plėtos ir rėmimo programos įgyvendinimas būtų svarbi šalies ekonominės politikos dalis. Tik susikoopearavę smulkūs gamintojai žemdirbiai, vartotojai, indėlininkai ir kitų kategorijų gyventojai galėtų išvengti monopolitinių bei stambių Lietuvos ir užsienio įmonių diktato, apginti savo ekonominius interesus, sudaryti galimybes ūkio modernizavimui bei pažangai. Tai būtų didelis indėlis, besiruošiant stoti į Europos Sąjungą".

Padrašinantys ženklai

Per šiuos metus, nors ir keičiantis premjerams, Lietuvos Respublikos Vyriausybė priėmė Žemės ūkio kooperacijos programą. Šiais klausimais užsiimti buvo pavesta Žemės ūkio ministerijos kooperacijos skyriui ir Žemės ūkio rūmams Kaune.

Žemės ūkio ministerijos mokykloms, kuriose dėstoma kooperacija, prof. M. Stručinskas paaukojo 100 egz., akad. Petro Šalčiaus vadovo "Kooperatinė ekonomika". Prof. M. Stručinskas patvirtino:

"Lietuvos vartotojų kooperatyvų sąjunga turi platų kooperatyvų tinklą, savo mo-

kylas. Lietuvoje bloga padėtis su žemės ūkio kooperacija. Čia viskas eina palengva, nors šioje srityje ir dirba keli žmonės, o Žemės ūkio rūmai šią veiklą skatina." Jis apgailestavo, jog vyriausybė iki šiol rodė labai menką dėmesį.

Pirm. P. Šimanskas patikslino: "...Lietuvos vartotojų kooperatyvų sąjunga bando plėsti ryšius su visais žemės ūkio 250 kooperatyvais. Ieškome glaudesnio bendradarbiavimo galimybių organizuojant veiklą, bet tam reikalingos nemažos investicijos – įrangos ir naujų technologijų įsigijimui."

"...Vyriausybė pritarė Lietkoopsajungos pasiūlytomis kooperatinių bendrovių (kooperatyvų) įstatymo pataisoms, kurios svarstomos Seime. Tuomet būtų sudarytos palankesnės sąlygos Lietuvos kooperatyvų veiklai: Lietuvos kooperatyvų nariais galės dabar būti ir užsieniečiai, bus išplėtos kooperatyvų teisės."

Kviečiame lietuviškon talkon išeivius kooperatininkus

Ar atsiras pakankamai išeivių, kurie panorėtų dalyvauti šiame geros valio tarptautiniame KO-OP 2000 seminare? Apie tai pasisakė LVK Sąjungos personalo ir

organizacinio skyriaus viršininkas Stasys Šimkus:

"Jūsų idėja organizuoti Kanados ir Amerikos lietuviams ekskursiją Lietuvon susipažinti su vartotojų kooperacija yra įdomi. Tokia ekskursija galėtų būti organizuojama maršrutu: Vilnius – Trakai – Klaipėda – Palanga. Čia, LVKS-gos poilsio namuose – sanatorijoje "Žuvėdroje" apsistotumėte seminarui žemės ūkio kooperacijos išplėtimo Lietuvoje klausimais.

Sąjungai būtina atnaujinti prekybos ir pramonės įmonių technologiją. Tam būtinos investicijos, kurių ieškome Lietuvoje ir užsienyje."

Šiais metais Lietuvoje buvo minima svarbi sukaktis: pirmieji kooperatyvai sukurti Lietuvoje prieš 130 metų.

Neseniai Kvebeke vyko Tarptautinio kooperacijos susivienijimo (TKA) visuotinis kongresas. Dalyvavo daugiau kaip 1000 atstovų iš 90 valstybių, atstovavusių net 400 tūkst. kooperatyvų. Prieš 80 metų ir Lietuva tapo šios visai žmonijai tarnaujančios tarptautinės kooperatininkų santarvės nare. Vienybėje – galybė!

Kreiptis: E-mail: Almus 2@ATT.net arba: ALSA, 1 Allen Lane, Great Neck, N.Y. 11024-1811.

Algimantas Šalčius

DIPUKŲ LIETUVA IR TIKROVĖ SUGRĮŽUS

Vaiva Vėbraitė
LR Švietimo ir mokslo
viceministrė

Nesu dipukė, nes gimiau jau Amerikoje. Tėvai, matyt, vadinami dipukais. Man šis žodis – svetimokas. Mano kartai buvo aišku, kad esame lietuviai. Kai kas primygtinai sakydavo: Amerikos lietuviai. O žodis "dipukai" mums atrodė kažkoks apdulkėjęs ir neskanus, naudingas nebent apibrėžiant senus ginčus tarp mūsų tėvelių ir šio šimtmečio pradžioje atvykusių į Ameriką ekonominių ateivių bei pabėgėlių nuo caro karinės prievolės – kažkelintos kartos palikuonių. Sąvoka "dipukas" buvo sukurta apibrėžti išvietintiesiems. Amerikos senbuviai šitaip apibūdino nieko naujoje aplinkoje netuokiantį, atskirai besilaikantį, anglų kalbos nemokantį, o visgi kažin kodėl išdidų Lietuvos žmogų. Mes jautėmės sugėdinti, patys nežinodami kodėl, kai taip senbuviai vadindavo mūsų tėvus.

Anie – pirmą kartą lietuviai Amerikoje – save laikė ateiviais, dipukus – išeiviais. Mano mama pasitraukė iš Lietuvos su savo tėveliais prieš antrą rusų okupaciją. Ji – dipukė klasikine prasme. O tėvelis, suimtas Kaune už antinacinę pagrindinę veiklą, atsidūrė vokiečių kalėjime. Taigi jis – ne savo valia išeivis. Bet taip pat, kaip ir mama, buvo vadinamas dipuku (*displaced person* – išvietintas žmogus). Nors dipukų vardas kiek ir pašaipus, bet taip, kaip ne viena pažemintųjų grupė, taip ir patys dipukai šį žodį ryžtingai pasisavino, pavertė vos ne malonybiniu – bičiulių tarpe, apibrėžiančiu savą sociumą.

Jei kalbėsiu apie Dipukų Lietuvą, jos pasiglemžti, kaip savos, nedrįsiu. Tai mano tėvelių Lietuva, į kurią aš turiu nebent paveldo teises. Tai buvo "šalis", kurioje gimiau, užaugau, kai ką ir kūriau joje, buvau liudytoja jos vieno ar kito aspekto augimo ir nykimo. Tačiau ji išties priklauso vienai ir vienintelei žmonių bangai, kurie buvo, o dalis jų tebėra mūsų tarpe. Ji yra jų kartos sutvėrta vaizduotės valstybė ir mano kartos lietuvių gimimo namai.

Taigi nesu dipukė ir net žodis "sugrįžusi" vargu ar man tinka. Juk neturėjau iš kur "sugrįžti", kadangi niekad Lietuvos nepalikau. Anksčiau gyvenau Amerikoje, lankydavausi Lietuvoje. Dabar gyvenu Lietuvoje, lankausi Amerikoje. Nejačiau lūžio – likau ta pati. Tai argi

aš esu iš kažkur sugrįžusi? Tačiau taip sako žmonės apie mane, priprantu taip sakyti ir pati. Kitaip negu aš, matyt, paruoštų tokių pranešimą dipukas, išties sugrįžęs į prarastus namus.

Kai aš ir mano draugai buvome jaunuoliai Amerikoje ir privalėjome lituanistikos seminare skaityti Mariaus Katiliškio romaną "Išėjusiems negrįžti", pašmaikštaudavom, kad mums, jauniems reikės naujo romano (aišku, kai tik Lietuva bus laisva) – "Neišėjusiems sugrįžti". Nenumatėm, kad tai bus pakankamai greit, kad būsim pašaukti tuos žvirbliais paleistus žodžius tesėti.

Taigi noriu paaiškinti, iš kur aš neišėjau. Neišėjau nei iš geografinės Lietuvos, nei iš tėvelių Lietuvos – Dipukų Lietuvos, iš gimimo namų. Neišėjau iš jos, nes tai niekuomet nebuvo fizinė erdvė, kurią galima palikti. Tai visuomet buvo savęs įvardijimo prielaida, kuri sutelpa žmogaus savimonėje ir ten vietos neužima. Nors ji – ne mano, aš – ja paženklinta.

Ji yra Lietuva, egzistuojanti žmonėse.

Ji atskirta nuo laiko ir erdvės varžtų.

Ji – minties kūrinys. Ne vieno žmogaus, o visos pasitraukusiųjų bendruomenės minties kūrinys.

Ji atsirado savaime, bet jos egzistencija puoselėta tam tikriems tikslams:

• Tam, kad patys dipukai išliktų integralūs žmonės, tie-

sio, kad jie neišprotėtų terorizuoti, išniekinti, paversti skerdynių liudininkais, išplėsti iš savo kultūros konteksto, kad jie galėtų jaustis gyvenantys bent iš dalies priešgenocidinėje visuomenėje.

• Tam, kad jie liktų, kaip ir Lietuvoje, "giminės" dalimi, nors giminės ir būtų žuvę ar pražuvę savo artimiesiems. Juos pakeitė nauja "giminė" – tai išeivijos bendruomenės ląstelės, kuriose bendraujama labai panašiai, kaip šeimose, kuriose kiekvienas narys reikalingas, neįrodęs savo kokio nors pranašumo, o todėl, kad savas – tautietis. Aišku, kaip ir šeimose, netrūko ir erzelynės, bet ir tai – įrodymas, kad esi svarbus.

• Tam, kad viską, kas buvo sveika, teigiama ir net šventa iki gyvenimo lūžio, būtų galima kurti ir toliau, įprasminant gyvenimą svetur savitos kūrybos virsme, nepriimtinas pasaulio svetimybės paliekant už sąmonės borto.

• Tam, kad galėtume grąžinti psichologinę "skolą" žuvusiems ir kenčiantiems už ištikimybę Nepriklausomai Lietuvai, kaip savo akį saugoti likimo tarsi patikėtą Nepriklausomos Lietuvos Respublikos – valstybės tęstinumą. Tiek juridinį, tiek socialinį ir kultūrinį.

• Tam, kad "pateisinti" – nors nieks to nereikalavo – po truputį atkuriamą materialinį gerbuvį, kuris badė akis kiekvieno, blaiviai matančio

savo pragyvenimo lygį ir taip pat pragyvenimo lygį saviškių, likusių Lietuvoje.

• Tam, kad atstatyti teisingumą ir naudojantis Vakarų svertais bei sava moraline galia (nes daugelis visgi tikėjo, kad tai bus įmanoma laiko pilnatyje) atkurti Lietuvos nepriklausomybę, pilnai sumokant "skolą" ir atstatant gerio balansą pasaulyje. O tai nuo mažens – žmogaus veiklos pradai.

• Tam, kad jaunystėje pažintas ir išpažintas grožis neuvystų nepervertęs gimstantiems, dipukams reikėjo savo vaikus mokyti lietuvių kalbos, pasaulėjautos, liaudies menų. Reikėjo mokyti vaikus gyventi tautinių epų ir didvyriškumo mitų fone. Pagaliau ir tik ką dipukų asmeniškai išgyventoje istorijos patirtyje netrūko tikrų drąsulių, taurių idėjų ir veiklos žmonių. Grožis peršasi būti dovanojamas. Mūsų tėvai, mus mylėdami, norėjo mums padovoti grožį, o jiems didžiausias grožis buvo Lietuva.

• Pagaliau, reikėjo pateisinti vaikų akyse mūsų šeimų griežtai išlaikomą skirtybę Amerikoje, įteigiant vaikams nuo mažumės priklausomybės jutmą. Tai buvo priklausomybė tautinei bendrijai, minties raidai, daugeliui prieškarinio organizacijų – bendrai istorinei atminčiai, tikėjimui politiniu tikslu – Lietuvos laisve. Tam tikra prasme mes tapome savo tėvų auksa, skirta Lietuvos ateičiai, kurios jie patys gal ir nesitikėjo sulaukti. Iš tikrųjų, daugelis ir nesulaukė. Tai sakydama, aš anaipol neprieštarauju tokiame auklėjimui. Labai gerbiu samoningą priklausomybę. Pati ją jaučiu.

Jokiu būdu nenoriu dipukų bendruomenės idealizuoti. Joje buvo nemažai neigiamų bruožų: akiplėšiškų politinių

ambicijų, neetiškų apkalbų, barnių dėl pastovaus lėšų stygiaus. Pasirodo, kad mūsų tėvai mums ne iš karto visą tiesą pasakojo apie Nepriklausomą Lietuvą. Ir Dipukų Lietuva ne visuomet visą tą tiesą aprėpė. Ta Lietuvos valstybė, kuri Vakaruose buvo atkurta mintyse, skyrėsi nuo originalo. Liko baltų dėmių tiek istorinėje, tiek socialinėje atmintyje. Dipukai, išskyrus specialiai besidominčius istorija, Lietuvos tamsiuosius aspektus lengvai numetė, kaip sudėvėtą drabužį. Ar tai buvo kokia apgavystė? Kaip galima čia įžiūrėti kaltę? Jie pasiliko puoselėti "teisingąją" Lietuvą. Tą, kurią daugelis iš ties geriausiai pažinojo, tą, kuri buvo dvasioje iššluota nuo negerovių. Tokiu baltu rūbu ją rodė ir mums.

Neseniai buvau sugrįžusi atostogų į Jungtines Valstijas aplankyti šeimą. Šventėme Jonines savo sodyboje su dideliu būriu svečių. Tarp jų buvo senbuvų lietuvių palikuonių, dipukų ir jų vaikų bei vaikaitių, taip pat šių dienų emigrantų iš Lietuvos į JAV. Bostoniškų suburtas etnografinis ansamblis šventę praturtino liaudiškomis dainomis, šokiais, laužu, būrimais, vainiko plukdymu, paparčio žiedo paieškomis. Daugelis neseniai atvykusių liko stebėjais žmonių rato paribiuose. Nustebusiais stebėtojais. Ir kaip dažnai būna, jie reikalavo paaiškinimo. "Nesuvokiame", – sakė, – "kaip jūs, jau gimę ir augę Amerikoje, galite visa tai atsfiminti ir jaustis tikrais lietuviais."

Truputį sumišau. Niekad nemoku atsakyti į tokias pastabas. Ir išsprūdo man pirmą kartą iš lūpų keisti žodžiai:

– Negimiau Amerikoje. Gimiau Amerikos Lietuvoje.

Save nustebinau, bet po to supratau, kad iš tiesų taip. Mes mokėmės ir dirbome Amerikoje, susidraugavome su amerikiečiais.

(Tęsinys – kitame numeryje)

Jaunimo puslapis

"Gimiau Amerikos Lietuvoje"

GRAŽINKIT LAISVĘ

Stasys Stavickis

*Aš neprašau manęs mylėti.
Prašau, gražinkit mano laisvę.
Nelioka, kuo daugiau tikėti,
Nelioka, ką daugiau prarasti.*

*Tamsiam name lyg vergas vaikštau,
Paskendęs kasdienybės plote,
Bekraštėj žemės skausmo aikštėj –
Vien atspindžiai žmonių migloti.*

*Aš nuo savęs tolyn pabėgsiu,
Pabėgsiu nuo akių be žado,
Nuo aklo melo pasislėpsiu,
Nuo begalinio maskarado.*

*Randais norėčiau apsirengti,
Ir skausmo džiugesį patirti.
O jūs?! Nedrįstate gyventi!
Tai ar pajėgsite numirti?*

*Ir taip skaudu žiūrėti į tylą
Kapinėse, kur nėra kryžių.
Jūs jau palaidojote sielą –
Ne, čia tikrai nebesugrįšiu.*

Vilniaus vidurinė mokykla "Lietuvių namai"

Vilniaus vidurinės mokyklos "Lietuvių namai" mokinės Elenos Ragovskajos popieriaus karpinys.

PRISIMENANT VYTAUTĄ GEDGAUDĄ

gaudas turėjo spręsti ypatingai sunkų uždavinį, nes svarbiausi Dirvos bendradarbiai, dalis skaitytojų ir ypač naujoji lietuvių išeivių karta, vadinamieji "profesorai" anuomet nusigrįžo nuo laikraščio. Atrodė, kad "Dirva" netrukus liks tik keliems senukams leidžiamas, nebegalintis išsilaikyti. Jei šie pranašavimai neišsipildė, "Dirva" ir *Cleveland, OH* lietuviai turi būti dėkingi Vytautui Gedgaudiui, jo santūrumui, taktui ir gabumams. Jis buvo ramus, pusiausvyrą išlaikantis žmogus ir jo didžiausias privalumas turbūt buvo tas, kad niekada neįpuolė į kraštutinumus. Pamažu, nejučiomis, pritraukė atgal senuosius skaitytojus, iškėlė visą eilę naujų klausimų, kurie domino jaunesnes kartas ir grąžino "Dirvai" itakingo JAV lietuvių laikraščio svorį.

Maždaug tuo metu, Vytauto raginama, pradėjau bendradarbiauti iš Venesuelos su "Dirva". Gedgaudo raginimų ir moralinės paramos pasuko spaudos link Venesueloje, kur šiandien turiu visame krašte plačiai pripažintą, tvirtą poziciją. Galvoju, kad tur būt daug lietuvių, ypač besireiškiančių mene, lygiai, kaip ir aš, gali būti dėkingi Vytautui už paspirtį lemiamais jų profesinio gyvenimo momentais.

(Atkelta iš 5 p.)

Daug prie Vytauto laimėjimų vedant "Dirvą" ir įtaigojant išeiviją teigiamiausia prasme, prisidėjo jo žmona Stefa Juodvaldytė. Gal todėl, kad būdama skautų vadovė, ji nuolat dirbo su jaunimu, įliedama į vyro vedamo laikraščio liniją jaunosios kartos galvoseną.

Pamenu, kad 1989 metų vasario mėnesį buvau Sąjūdžio veikėjų skubiai pašaukta į Lietuvą. (Tai buvo pirma mano kelionė į Lietuvą nuo 1944 metų). Sąjūdis ruošėsi sujudinti kraštą vasario 16-ą dieną ir jiems buvo reikalingi žurnalistai iš užsienio. Lietuva anuomet išgyveno istorines dienas, nes nebodama sovietinio režimo, pirmą kartą visa tauta oficialiai išėjo pasisakyti už nepriklausomybę. Teko dalyvauti išpuodingame minėjime Kaune, Karo muziejaus sodelyje. Tai buvo pirmas toks minėjimas nuo 1944 metų! Tą naktį, teko būti Kauno teatre per istorinį Sąjūdžio posėdį. Visa tai vyko nuolatinėje sovietų intervencijos grėsmėje. Tačiau mane labiausiai paveikė netikėtas, iki šiol neegzistavusių Lietuvoje skautų minėjimas didelėje salėje Vilniuje. Kai pamačiau salę užpildžiusių skautiškai uniformuotą jaunimą, giedantį uždraustą Lietuvos himną, pagalvojau, kad

motinos įveikė režimą. Tačiau, kai pakalbėjau su vadovais, jie vienbalsiai dėkojo kelis metus jiems padėjusiems išeivijos lietuvių skautams ir pakartotinai, su didžiausiu dėkingumu minėjo Stefą Gedgaudienę.

Skubiai iš Lietuvos išvažiavau į Prancūziją ir pasiunčiau straipsnius ispaniškai Pietų Amerikos spaudai su atitinkamomis nuotraukomis. Ilgą straipsnį su nuotraukomis, kuriose matėsi uniformuoti skautai, su lietuviška trispalve žygiuojantys Vilniaus gatvėse pasiunčiau "Dirvai". Ten sąžiningai suminėčiau viską, kas man buvo papasakota apie Stefos labai ypatingus nuopelnus ir tiksliai surašiau visus ją giriančius Vilniaus skautų vadovų žodžius.

Vytautas bematant idėjo straipsnį ir nuotraukas, bet nubraukė beveik visus pagyrimus žmonai ir man pasiuntė raštelį: "Atleisk, kad tas vietas nubraukiau, bet nedera man, kaip redaktoriui, girti savo žmoną".

Šiame sakiny atsispindi visas Vytauto gyvenimas: kova, ištvermė, kuklumas ir didelis taktas kitų žmonių atžvilgiu. Tikslą pasiekęs, tylo mis pasitraukė į pensiją. Šiandien tebūnie jam miela miegoti tėvynėje ir tebūna jam lengva Vilniaus žemė.

NETEKTIES ŽENKLE

Vytautas Matulionis

Nesustabdomoj laiko tekėjime, lietuviškosios išeivijos gretos sparčiai retėja, neatlaidžiai mirties rankai nuskinant kartais pačius gražiausius jų žiedus, nurašant jų brandžiausius vaisius. Su šia neišvengiama tiesa sunku susitaikyti. Netekties skausmas gedėtojų sielose visada įrėžia gilius, skaudžius ir dažnai amžinus randus. Tokia netektį Amerikos lietuvių išeivija ir ypač Klyvlendo lietuvių bendruomenė išgyveno, mirus buvusiam ilgamečiui "Dirvos" redaktoriui Vytautui Gedgaudiui.

Įvairiose enciklopedijose randama jo biografija stebina nuveiktų darbų gausa, įvairove ir svarba. Daugelio lietuviškų laikraščių redaktorius, žurnalistas, Prancūzijos žurnalistų sąjungos narys, literatūros ir filmų režisūros studentas Paryžiuje, novelistas, buriavimo aistrualis, griežta drausmė garsaus svetimšalių legiono karys, dalyvavęs kautynėse prieš Romelio armiją Tunise ir, išlaisvinant Prancūziją, Vokietijoje, už tai užsitarnavęs du *Croix de Guerre* su sidabro žvaigžde ir

palme ir Tuniso kautynių medali, meno galerijos savininkas, akredituotas žurnalistas prie taikos konferencijos Paryžiuje, plačių pažinčių žmogus, artimai bendravęs su lietuviškos spaudos išžymybėmis ir t.t.

Vytauto Gedgaudo gyvenimo šaknys glūdėjo Lietuvos žemės gelmėse, lietuviškos veiklos baruose, pasaulyje pabirusių lietuvių varguose. Tam jis buvo save pašventęs ir tam jis panaudojo savo gyvenimo patirtį, pareikalavusią daug drausmės, sumanumo, tolerancijos, žmogiškųjų ir dvasinių vertybių supratimo ir jų puoselėjimo kasdienybėje. Įgimti sugebėjimai visuomeninei veiklai Vytauto Gedgaudo gyvenime pasireiškė anksti ir tų sugebėjimų vaisiais velionis mielai dalinosi su bendradarbiais, būdamas jautrus ir dėmesingas nuomonių skirtumams, jų neišvengiamumui bei sėkmingam suderinimui.

Jo gyvenimo kelias buvo labai vingiuotas, kartais pavojingas, bet ir labai turiningas. Likimo audrų verpetuose blaškomam, vieninteliu jo

kelrodžiu buvo LIETUVA ir jos gerovė. Šio kelrodžio jis ir laikėsi visuose gyvenimo bandymuose. Gyvenimo grumtynės jį užgrūdino, paštrino jo igūdžius, bet nepavertė jo širdies į akmenį: ji liko atvira, atlaidi ir suprantanti.

Giliausią ir našiausią darbo vagą lietuvių spaudoje jis išarė, trisdešimt du metus dirbdamas "Dirvoje". Iš jų dvidešimt tris metus buvo "Dirvos" redaktorium. Tai buvo labai vaisingi lietuviškosios spaudos metai, sutelkę gausų žymių bendradarbių būrį su kuriuo Vytautas Gedgaudas, gyvenimo išugdytas diplomatas, sugebėjo glaudžiai ir sėkmingai dirbti. Tai galbūt buvo ryškiausias jo asmenybės bruožas daugiau nei 50 metų trukusiame lietuviškos spaudos darbe. Žvelgiant atgal į tokią Vytauto Gedgaudo gyvenimo pilnatvę, gilia patirtimi dosniai praturtinusią lietuviškąją spaudą, privalome net ir liūdesyje ieškoti paguodos ir vilties, kad jo pavyzdžiu paseks ir patirtimi pasinaudos ateinančios lietuviškos spaudos kartos.

Gedgaudo jachta. (Nuotraukos iš S. Gedgaudienės archyvo)

Pažinojau buriuotoją ir žurnalistą

Bronys Stundžia

Pirmą kartą V. Gedgaudo pavardę užtikau tur būt apie 1934 metus "Skautų aide". Jis ten rašė apie kompasą ir dar kažką. Tuo metu Mažeikiuose jis buvo jūros skautų laivo vadu, o aš tik pradėjau su jūrine skautyste susipažinti. Man tada atrodė, kad jis jau nusimano jūrininkystėje, o aš dar net laivo kompasu nebuvau matęs.

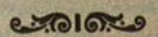
Asmeniškai susitikome 1936 m. Buriavimo mokykloje, Klaipėdoje, kur mėnesį gyvenome po tuo pačiu stogu. Rikiuotėje jis stovėjo bene pirmuoju, o aš gale. Po mokyklos neteko susitikti, tik girdėjau pasakojimą, kad Klaipėdoje išgijo jachtą "Vaiduoklis" norėjo išplaukti, bet nebuvo iš uosto išleistas, nes, rodos, ta jachta nebuvo tinkama kelionėms jūroje. 1939 m. A. Urbelis, sudaręs įgulą, išvyko į Prancūziją pirkti numatytą jachtą ir ją parvežti į Lietuvą. V. Gedgaudas turėjo būti navigatoriumi. Kilus karui, jachta "Baltoji lelija II" negalėjo į Lietuvą išplaukti, o pinigams baigiantis, sėdėti uoste nebuvo prasmės. Apsigalvojęs Vytautas su pora įgulos vyrų įstojo į Prancūzijos svetimšalių legioną. Karui pasibaigus, jau kaip Prancūzijos pilietis, apsigyveno Paryžiuje.

Gyvendamas Šveicarijoje, netikėtai gavau iš jo laišką, kviečiantį prisidėti su jachta kelionei per Atlantą į JAV. Jachtai įsigyti reikėjo nemažai pinigų, o pas tuos kviestuosius į įgulą jų nebuvo, todėl tą sumanymą nepavyko įvykdyti.

Vėl praėjo laiko tarpas. Teko išeivių spaudoje skaityti

ti jo politines apžvalgas iš Prancūzijos, o vėliau patyriau kad jau dirba JAV, redaguoja "Dirvą" ir vėl buriuoja. Teko ir man į "Dirvą" parašyti, o nuburiavus iš Toronto į Klyvlendą (*Cleveland, OH*) vėl susitikti ir net jo jachtą apžiūrėti.

Vytautas buvo jūrinio mąstymo, veržlus, nevengė nuotykių nei jūroje, nei krante. Mes, kurie ilgesnį ar trumpesnį laiką buvome su juo kartu, pasigesime jo malonios šypsenos, jaučiamos geros nuotaikos ir jūreiviškos draugystės, tad linkime Jam daugose GERO VĖJO!

NOVELĖS KONKURSO REZULTATAI

KORP! NEO-LITHUANIA VYRIAUSIAI VALDYBAI

Pranešame Vyr. valdybos pirmininkui E. Modestui, kad Jūsų pakviestą "Dirvos" novelės konkurso jury *St. Petersburg, FL*, sudarė šie asmenys: kun. dr. E. Gerulis, Zita Dapkienė ir Genovaitė Modestienė.

Jury savo posėdyje, įvykusiame 1999 m. gruodžio 20 d., apsvačiusi 7 gautas novelės, vienbalsiai nutarė:

1) pirmąją premiją (500 dol.) skirti Dalilai Mackialienei už novelę "Kelionėje";

2) antrąją – (300 dol.) skirti D. Tutkienei iš Lietuvos už novelę "Artima giminė".

Jury: E. Gerulis, Z. Dapkienė, G. Modestienė

NAUJAS TŪKSTANTIS

Vladas Vijeikis

Klausiu savo bičiulį Florijoną:

– Na, kaip sutikai tą svarbią tūkstantinę sukaktį?

– Keliavau po pasaulį.

– Nepajutau, kad būtum išvykęs.

– Keliavau stebuklingais televizijos kanalais. Mačiau, Paryžių, Londoną, Maskvą ir grįžau į Niujorką. Žiūrėdamas į *Time* aikštėje susirinkusių minią, laukiau, kad atsitiks kas nors ypatingo. Taip, kaip buvo pranašauta. Maniau, kad prašiverž žemė ar visi pakils į dangų, bet nusivyliau. Viskas vyko tvarkingai, kaip ir paprastais metais. Kaip ir visados nusivyliau politikieriais. Štai Čikagos vadai paskelbė, kad trejus metus tvarkė kompiuterius. Taigi, viskas tvarkoje ir kompiuteriai elgsis, kaip jiems pridera. Bet turėkite atsargą vandens, pripildykite automobilį benzinu, turėkite žvakių ir t.t. Taigi viena burnos pusė sakė vieną, o kita – visai ką kitą. Žinoma, tai politikierių amatas. Kas beatsitiktų, galės sakyti: "Ar aš nesakiau, kad taip bus". Tad dabar rūpinuosi, ką daryti su tomis atsargomis, kurias sukaučiau. Dėl bobelinės – bėdos nedaug. Juk padėsi sunaudoti. Bet ką daryti su vandeniu. Ir ar verta gražinti į banką tuos kelis dolerius, kurie liko, išleidus atsargoms.

Graudžiai kalbėjo mano bičiulis Florijonas. Ir jeigu

būtų pasimaišęs koks politikierius, tai būtų įvykęs nemažas kraujo praliejimas.

– Florijonai, – sakau, – ar girdėjai, kad yra tokių, kurie sako, kad per anksti švenčiame 2000-sius metus. Teisingai, reikia dar metus palaukti.

– Neimk į galvą. Galime švesti dar kartą. Švenčių niekad nėra per daug. Tik kad nepranašautų visokių nelaimių. O gal tikrai jie teisūs ir visos nelaimės prasidės už metų. Kaip tu manai?

Atsakymo neturėjau. Tik buvau tikras, kad kuo ne kuo, bet politikieriais tikėti – kvaila.

Nespėjo nuaidėti žemės sklypų skandalo aidai, pasigirdo motociklo burzgimas. Atlėkė buvęs ministeris pirmininkas. Paaikškėjo, kad motociklas – ne visai aiškiai įgytas.

– Pavydit man motociklo, – sako buvęs ministeris pirmininkas, – apmokėsiu.

Ir toliau laksto po Lietuvą motociklu. Prezidentas gerokai neigiamai atsiliepė apie tą motociklą. Bet motociklininkas turi gerą tarnybą prezidentūroje. Pusę dienos dirba kažką prezidentui, o kitą pusę partijai (opozicinei). Ar nesusimaišys, kam kurį pusdienį jis dirba?

Ir kas gi paskelbė tą motorinę istoriją? Nagi žiniasklaidos niekadėjai. Tie galvalai lenda, kur jiems nereikia ir daugiausiai mėgsta kasinėtis po valdžios šiukšlynus. Štai kodėl valdžia suka galvas, kaip išleisti tokį įstatymą, kuris vienu smūgiu sunaikintų jiems nusikaltusį laikraštį.

Gudruoliai paskelbė savo tyrimus apie Amerikos pažangą. Sako, kad Amerika per paskutinį šimtmetį ekonomikoje, kultūroje, švietime ir t.t. pažengė daugiau, negu

visos kitos pasaulio valstybės per visus praėjusius šimtmečius. Tai labai gražu ir verta pasididžiavimo. Bet kaip su morale? To neminima, nes turėtų pripažinti, kad Amerika šioje srityje – pačiame dugne. Vien tik nuplauti supurvintus Baltuosius Rūmus neužteks šimtmečio. O mote-

ris, kurią pereitame šimtmeityje apmėtytų akmenimis, šiandien skaito paskaitas universitete ir kasdien turtėja.

*****

Lietuvoje lankosi daug svečių iš visų kraštų. Štai atsilankė Amerikos kongreso narys, žydas. Šis svečias, kuris Amerikoje neturi jokios

galios ir visai nežinomas, Lietuvoje pasijuto beesas labai galingas. Ėmė įsakinėti Lietuvos valdžios pareigūnams ir kumščiu daužyti stalą. Kodėl gi jis nenuvyksta į Izraelį ir ten nepareikalauja, kad būtų išduoti ten pasislėpę nusikaltėliai?

Lietuvių telkiniuose BALTIMORĖS ŽINIOS

Pensininkų susirinkimas

Tai buvo metinis pensininkų susirinkimas – su valdybos atsistatydinimu ir naujos išrinkimu. Po atsistatydinimo buvo atsklausta kiekvieno buvusios valdybos nario ar sutiktų pasilikti. Visi sutiko ir senoji valdyba pasivadino naująja. Ją sudaro: pirmininkas Algis Skudžinskas, sekretorė Aldona Marcinkienė ir kasininkas Vytautas Banys.

Po vadinamų rinkimų buvęs Pasaulio Lietuvių Bendruomenės atstovas Lietuvoje Juozas Gaila perkaitė reportažą iš Lietuvos gyvenimo. Po to sekė užkandžiai ir pensininkų pasikalbėjimai: pasidalijimas savo ligomis ir kitais negalavimais su bendramžiais. Per trumpą rudens laikotarpį netekome dviejų pensininkų: Juozo Jamario, slaugiusio sergančią žmoną ir staiga mirusio rugsėjo 17 d. bei Stasės Jamarienės, a. a. Juozo žmonos, mirusios spalio 27 d. Dvejos laidotuvės – trims jų sūnums.

Dr. Vinco Kudirkos minėjimas

Kitas suėjimas įvyko spalio 9 d., minint dr. Vinco Kudirkos mirties 100 metų sukaktį. Iš Lietuvos atvyko paskaitininkė, doc. dr. Irena Slavinskaitė ir aktorė Virginija Kochanskytė. Baltimorės Lietuvių bendruomenės pir-

mininkas Vytautas Eringis pristatė viešias iš Lietuvos. Kadangi jas jau ne kartą aprašė korespondentai iš kitų jų aplankytų vietovių, tai viso to čia nekartosiu. Tik bandysiu aprašyti (pagal dr. Irenos Slavinskaitės pranešimą), kaip "Tautiškoji giesmė" tapo Lietuvos himnu.

Lietuviai patriotai 19-o amžiaus pabaigoje pradėjo ieškoti dainos ar giesmės, kuri įvairių pažiūrų lietuvių sujungtų į stiprią jėgą Lietuvos išlaisvinimui. Pirmiausia Seinų kunigų seminarijos lietuvių klierikai pradėjo naudoti Adomo Mickevičiaus "Pono Tado" pradžios žodžius. Amerikos lietuvių 1888 m. spalio 30 d. *Mahonoy, PA* įvykusiame Susivienijimo lietuvių katalikų Amerikoje (SLKA) suvažiavime taip pat naudojo A. Mickevičiaus tekstą. Taip šis tekstas dar labiau paplito po lietuvių bendruomenes. Tačiau 1893 m. spalio 28 d. *Plymouth* įvykusiame suvažiavime buvo sugiedota kita giesmė – "Tegyvuoją mūs' tauta", kurią parašė Jonas Žilius. 1898 metais "Tėvynės sargas" pasiūlė Antano Baranausko tekstą "Tu Lietuva, tu mieloji mūsų motinėle".

19-ojo šimtmečio paskutiniajame dešimtmetyje iškilo du ryškūs poetai: Maironis ir Vincas Kudirka. Vaizgantas tuo laiku propagavo Antano Baranausko tekstą, tačiau viršų jau pradėjo imti Maironio patriotinės eilės. 1891-92 metais išėjo "Užtrauksim naują giesmę, broliai". Ši daina (muzika J. Naujalio) ir kiek vėliau sukurta "Kur bėga Šešupė" (muzika Česlovo Sasnausko) labai paplito.

1879 metais *Sauerveinas* jau buvo parašęs "Lietuviais esame mes gimę". 1898 metais 6-ame "Varpo" numerio pasirodė "Lietuva, Tėvynė mūsų" (dr. Vinco Kudirkos žodžiai ir muzika). Tauta jau buvo pribrendusi prisikėlimui ir 1905 metais Steigiamajame Seime, vadovaujant Mikui Petrauskui, ji nuskambėjo viešai. Jausdamas gyvenimo pabaigą Vincas Kudirka šiomis eilėmis apvainikavo savo kūrybą. Lietuvos Nepriklausomybės metais ši giesmė oficialiai tapo Lietu-

vos himnu.

"Kamertono" viešnage

Marijos Remienės dėka nedidelis Baltimorės lietuvių telkinys turėjo progos pasiklausyti gražaus koncerto. Salėje, įskaitant ir svečius iš Vašingtono, prisirinko daugiau kaip 100 klausytojų. Kiek tekė girdėti, dauguma buvo labai patenkinti smagia popiete. Svečių dainavimo vertinimus skaitėme spaudoje ir jų kartoti nesinorėtų. Mes tik norime nuoširdžiai padėkoti už jų apsilankymą ir mūsų nuobodžių dienų prašviesinimą. Ačiū! Skleiskite lietuviškas dainas po visą Lietuvą ir "artimus" bei "tolimus" užsienius.

Susipažinimo vakaras

Lietuvių namų administracija, matydama retkarčiais pasirodančius pavienius naujuosius lietuvių imigrantus, suruošė susipažinimo vakarą. Spalio 30 d. "*Halloween*" savaitgalis kaip tik tam tiko, nors tiesiogiai su ta švente mūsų niekas nesieja. Atsirado muzikantas, kaip tik vienas iš tų neseniai atvykusių, kuris pasisiūlė padėti. Lietuvių namai neėmė jokio įėjimo mokesčio, aprūpino užkandžiais ir įvairiais gėrimais. Susirinko nemažas būrys jaunimo – naujų ir jau čia gimusių. Atrodo, užsimezgė tam tikras ryšys. Nors iš karto ir nedaug, bet atsirado pageidaujantių įsijungti į Atletų klubą ir šokių grupę.

Šalpa Lietuvai

Manau, kad dauguma pastebėjo visuose laikraščiuose aprašytą suvažiavimą organizacijų, siunčiančių į Lietuvą įvairią materialinę paramą. Nors baltimoriečiai tame suvažiavime nedalyvavo, bet nuo 1992 metų jau pasiuntė 19 talpintuvų. Pradžioje siuntėme įvairią medicininę įrangą, kurią suaukojo kaimyninės ligoninės. Tai buvo ligoninių lovų, čiužinių, specialių operacinių stalų, inkubatorių ir daug kito inventoriaus. Už šių medžiagų pervežimą sumokėjo BALF'o (Nukelta į 10 p.)

Illinois valstijos pirmoji dama Lura Lynn Ryan (antrosios eilės viduryje) su lietuvių meno mokyklų mokiniais ir mokytojais Čikagos *Shriners* vaikų ligoninėje. Vaikai iš daugiau kaip 70-ties bendruomenių papuošė Kalėdų eglutę tradiciniais tautiniais žaisliukais. (Gubernatūros nuotr.)

BALTIMORĖS ŽINIOS

(Atkelta iš 9 psl.)

centras.

BALF'ui atsisakius toliau mus remti, reikėjo susirasti, kaip gauti paramą ir sumokėti apie \$5000 už šalpos siuntų

pervežimą. Per tarpininkus susitarė su buvusiu Politi-
tinių kalinių ir tremtinių Vilniaus bendrija, kad už jiems siunčiamą paramą jie paskirs-

tys privatiems asmenims skirtą šalpą, už kurią siuntėjai mums apmoka, padengdami persiuntimo išlaidas. Šiuo būdu bendraudami, pasiuntėme

16 talpintuvų su maždaug puse milijono svarų drabužių, maisto ir medicininės įrangos. Visą darbą atlieka savanoriai. Nė vienas, dirbantis

prie šių siuntų, negavo nė cento ir jokių lengvatų asmeniškoms siuntoms. Vilniaus tremtinių bendrijos vardu dėkoju visiems, bent koku būdu prisidėjusiems prie šalpos.

Jonas Kardokas

Ambasadoriaus Aniceto Simučio

u ž u o j a u t a

Gerb. p. S. Gedgaudienė,

Reikšdamas nuoširdžią užuojautą, netekus mylimo vyro, noriu mesti žvilgsnį į jo įnašą į lietuvių tautos kovą už laisvę tikėdamasis, kad tai bent kiek palengvins Jūsų skausmą.

Didinga Gedgaudų giminė jau nuo 14-ojo šimtmečio pradėjo aktyviai reikštis Lietuvos laisvės kovose ir tas reiškinys ejo iš kartos į kartą. Neaišku, kiek artimas buvo velionio ryšys su pirm-takais, bet tokios savybės, kaip kuklumas ir santūrumas lyg pirštu rodo į Gedgaudų giminę.

Po Ribbentropo-Molotovo 1939 m. slapto susitarimo – Čiurčilio žodžiais tariant – Lietuvos laukė kraujo praliejimas, ašaros ir kruvinas prakaitas. Atsidūręs Prancūzijoje V. Gedgaudas įsijungė į prancūzų kovą prieš na-

cius, tuo parodydamas, kad jis yra prancūzų sąjungininkas kovoje už Prancūziją, bet ir už Lietuvos laisvę. Prancūzai, įvertindami jo pastangas, apdovanojo laisvės kovų medaliais.

Plunksna buvo dar vienas velionio talentas, kurį jis plačiai naudojo Amerikos lietuvių spaudoje. Visi jo raštai dvelkia patriotizmo dvasia. Jį vedanti žvaigždė buvo lietuvių tautos laisvės ir skriaudžiamųjų užtarimas. Tokiose aplinkybėse jis rėmė Lietuvos diplomatinės tarybos veiklą ir jos išsilaikymą iki okupacijos pabaigos.

Dar kartą primenu, kad nuoširdžiai Jus užjaučiu, praradus nepamainomą talkininką kovoje už Lietuvos laisvę.

Su gilia pagarba.

Anicetas Simutis

Ambasadorius

Specialus misijos patarėjas

JAV senatoriaus George V. Voinovich

u ž u o j a u t a

UNITED STATES SENATE
Washington, DC
January 12, 2000

Dear Stefa:

I wanted to express my deepest sympathy on the loss of your husband, Vytautas. Janet and I are deeply saddened by his passing, and our thoughts and prayers are with you and your family as you prepare to return your husband's remains to his native Lithuania.

Vytautas was a wonderful person who gave unselfishly of himself throughout his life. He devoted his life to the cause of freedom, fighting with the French Resistance and the French Foreign Legions, where he received the Croix de Guerre medal from the French Government. He wrote of freedom as a no-

velist and journalist in Lithuania, Chicago, New York and Cleveland, where he distinguished himself for 32 years as the Editor of *Dirva* newspaper.

Your family can feel safe in knowing that his good works will live on through the scholarship fund named in his honor. While I know that little can be said to comfort you at this time, please be comforted by the fact that Vytautas lived a full life, and is now sharing in the glory of eternal life with God, the Father, in Heaven.

Again, please accept our sympathy. We will continue to keep you and your family in our thoughts and prayers.

Sincerely,

George V. Voinovich
United States Senator

"DIRVAI" AUKOJO

H.Andruška, Woodh, NY 105
Č. Šatkas, Kirtland, OH 100
LB Cape Cod apylinkė 50
J.Šimonis, Santa Barb., CA 30
E.Vilutis, Daytona B. FL 25
A.Rukšėnas, Wilby, H., OH 20
V.Gilys, Sun City, CA 15
P.Kvedaras, Canada 15
J.Linkus, Oak Lawn, IL 15
V.Maceikonis, Elizabeth, NJ 15
P.Macernis, Chicago, IL 15
F.Peleckas, Chicago, IL 15
M.Ražutis, Springfield, IL 15
C.Vilčinskis, Redding, CA 15
V.Zdanys, W.Hartford, CT 15
O.Adomavičius Centerv, MA 10

R.Hennings, Claremont, CA 10
D.Keršienė, Canada 10
K.Laukaitis, Hinsdale, IL ... 10
E.Litvinas, Chicago, IL 10
A.Stasaitis, Redford, MI 10
A.Vaitiekaitis, Canton, MI 10
B.Zeikus, Crownsville, MD 10
J.Briedis, W. Bloomfield, MI 5
I.Grigaliūnas, Oceanside, CA 5
L.Morkūnas, Chicago, IL 5
P.Pakalniškis, Santa M., CA 5
P.Paliulis, Cambridge, MA 5
L.Raslavičius, Elk Grove IL 5

Visiems aukotojams
nuoširdžiai dėkojame

Amerikos lietuvių tautinėje sąjungoje
RUOŠIAMĖS KOVO 11-OSIOS MINĖJIMUI

Šiomet kovo 11 d. suka-
ka 10 metų, kai lietuvių tauta,
50 metų iškentėjusi sovietinėje vergijoje, visam pasauliui paskelbė atstatanti nepriklausomą Lietuvos valstybę. Amerikos Lietuvių tautinė sąjunga, didžiai vertindama šį įvykį, jau aštuntą kartą ruošia to istorinio Akto minėjimą. Šiais metais minėjimas įvyks kovo 12 d., sekmadienį, Pasaulio lietuvių centre, Le-

monte.

Minėjimas prasidės 11:00 val. šv. Mišiomis. Po jų, 12:30 val. p.p. programa bus tęsiama Centro didžiojoje salėje. Pagrindinį pranešimą skaitys "Dirvos" redaktorius dr. Jonas Jasaitis, šio nepakartojamo įvykio liudininkas. Jis pasidalins savo išpūdžiais su minėjimo dalyviais, apibūdindamas asmenis bei įvykius, atvedusius prie Kovo

11-osios Akto paskelbimo.

Meninę dalį atliks Ričardo Soko vadovaujamas moterų ansamblis, pasižymintis savitu švelniu, menišku dainavimu.

Tikimės, kad lietuvių visuomenė gausiai dalyvaus minėjime.

Vaclovas Mažeika

ALTS vicepirmininkas

SPORTO ŽINIOS

Skyriaus vedėjas – Algirdas Bielskus

SPORTO SĄJUNGOS
SUAŽIAVIMAS

(Pabaiga. Pradžia – 1 nr.)

Surengti populiariąsias jaunučių krepšinio pirmenybes apsiėmė Hamiltono LSK "Kovas". Jos įvyks birželio 3-4 dienomis Hamiltone, Ont.

ŠALFASS numato pagal išgalės dalyvauti III Tautinėje olimpiadoje, kuri įvyks 2002 m. Lietuvoje. Pasaulio lietuvių sporto žaidynes VI PLSZ forumo nutarimu, daugiau nebus rengiamos, kaip netekusios politinės ir sportinės reikšmės. Bendravimas su Lietuva įgyja kitą kryptį – tai atskirų šakų varžybos bei atskirų klubų ar komandų apsilankymas vienu pas kitus. Štai 2000 m. liepos mėnesį vyks Pasaulio lietuvių sportinio šaudymo pirmenybės, 2001 m. kovo mėnesį numatomos Pasaulio lietuvių kalnų slidinėjimo varžybos Kalifornijoje. Planuojama surengti pasaulio lietuvių krepšinio pirmenybes 2001 m. vasarą Kanadoje Toronte.

Peržvelgiant 1999 m. veiklą, pagirtos ŠALFASS-gos pastangos atkreipti kuo didesnę dėmesį į jaunąją sportininkų pamainą. Gera praveistos jaunučių krepšinio pirmenybės Klyvlende (Cleveland, OH) ir sausio – Detrote.

Centro valdybai pristatę, ŠALFASS garbės nario vardas suteiktas Jonui Nešukaičiui, Toronto LSK "Vyčio" nariui, dabartiniam Lietuvių sporto fondo reikalų vedėjui ir išdininkui.

Labiausia nusipelnusio 1999 metų sporto darbuotojo žymeniu apdovanotas Klyvlendo LSK "Žaibo" pirmininkas Vidas Tatarūnas, sėkmingai pravedęs 1999 m. jaunučių krepšinio pirmenybes.

Suvažiavimui sklandžiai pirmininkavo Marius Gudinskas iš Hamiltono "Kovo" ir Mindaugas Leknickas iš Toronto "Aušros". Sekretoriavo – Arūnas Čygas iš Toronto "Vyčio".

2000-ųjų METŲ
ŠALFASS VARŽYBŲ
KALENDORIUS

Pateikiame 2000-ųjų metų ŠALFASS sąjungos varžybų kalendorių, sudarytą pagal visuotinio ŠALFASS suvažiavimo nutarimus bei vėlesnius papildymus. Dalis varžybų dar tik planuojamos, todėl jų data bei vieta dar nenustatyta. Išsamios žinios apie visas varžybas, atėjus laikui, bus suteikiamos klubams ir, kiek sutrumpinus, skelbiamos spaudoje. Šis kalendorius apima tik metines ŠALFASS ir Baltijiečių sporto federacijos pirmenybes bei kitokias platesnės apimties varžybas.

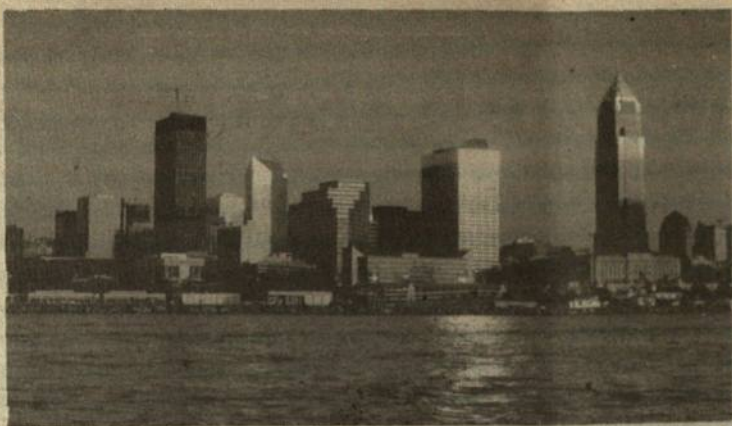
Šiaurės Amerikos lietuvių kalnų slidinėjimo pirmenybės įvyks 2000 m. vasario 26 d. Kanadoje, Mont Garceau slidinėjimo kurorte, Saint Donat, Quebec, apytiksliai už 70 mylių į šiaurę nuo Montrealio.

(Tęsinys – kitame numeryje)

Visuotinio ŠALFASS suvažiavimo, įvykusio 1999 m. lapkričio 13 d. Cleveland, OH, dalyviai. Priekyje sėdi (iš kairės): prezidiumo pirmininkai – Mindaugas Leknickas ir Marius Gudinskas, sąjungos pirmininkas Audrius Šileika, sąjungos gen. sekretorius Algirdas Bielskus, Bronė Salažiuviene (Čikagos "Krantas") ir Regina Idzelienė (Klyvlendo "Žaibas").

MŪSŲ MIESTE IR JO APYLINKĖSE

RENGINIŲ KALENDORIUS

• VASARIO 3 d. 2 v. p. – Lietuvių pensininkų klubo narių suėjimas Lietuvių namuose.

• VASARIO 13 d., 3 v. p. – Vasario 16-osios minėjimas Dievo Motinos parapijos didžiojoje salėje. Rengia ALT ir JAV LB apylinkės valdyba.

• KOVO 19 d. – Tradicinė skautijos Kaziuko mugė Dievo Motinos parapijoje.

• KOVO 25 d., 6:30 v.v. – solisto Vladimiro Prudnikovo koncertas Dievo Motinos parapijos salėje. Rengia JAV LB apylinkės valdyba.

• BALANDŽIO 15-16 d., šeštadienį ir sekmadienį, – Nijolės Palubinskienės ir Linos Palubinskaitės meno darbų paroda Dievo Motinos pa-

rapijos salėje. Rengia korporacija "Giedra".

• BALANDŽIO 29 d. – Lietuvių klubo veiklos 80-mečio minėjimas Lietuvių namuose.

• GEGUŽĖS 27 d., šeštadienį – skautiškos veiklos 50-mečio šventė.

• BIRŽELIO 10 d., šeštadienį – trijų chorų: *Chicago* – "Dainavos", *Cleveland* "Exultate" ir *Toronto* "Vilungės" koncertas CIM (*Cleveland Institute of Music*) salėje.

Prašome organizacijų vadovus arba jų įgaliotus asmenis kuo anksčiau pranešti redakcijai apie planuojamus renginius.

Sktn. Vytautas Staškus papasakojo apie skautų kūčias, surengtas 1968 metais.

G. Juškėno nuotr.

Daugelį metų Šv. Jurgio parapijos renginius lankantieji visados su pagyrimu mini vaišes. Rudens šventėje mūsų darbuotojai savanorė pavaišino arti poros šimtų svečių. Ji įvairiomis progomis šeiminkauja parapijos virtuvėje, ruošdama vaišes. Jurginė pagerbė KRISTINĄ BILIŪNIENĘ, gruodyje suteikdama jai savanorės vardą.

Kas dar neapsirūpino 2000 m. kalendoriais, juos gali rasti priebažnytyje ir pirmo aukšto priebutyje. Dėkui Jakubauskų laidotuvių namams už jų parūpintus kalen-

dorius.

Kalėdinių kepinų pardavimas įvyko Ketvirtąjo Advento sekmadienio savaitgalį. Klebonas kun. J. Bacevičius dėkoja visoms kepėjoms ir kepinų pardavėjoms bei gaušiams jų pirkėjams už puikią talką. Jų pastangų dėka parapijai teko \$400 pelnas.

Šv. Jurgio parapijoje gražiai praėjo Kalėdų šventės. Kūčių dienos pavakary buvo Kalėdų Vigilija – šeimų Mišios. Vakare salėje buvo Parapijos Kūčios. Po jų, 11:30 val. vakaro skambėjo choro giesmės, o vidurnaktį buvo

aukojamos Bernelių Mišios.

Ačiū mūsų vargonininkei Marytei Hudgins ir kitiems muzikams už puikias kalėdines giesmes, kurias girdėjome per Adventą ir Kalėdų šventes.

Besinaudojančius kompiuteriais skatiname dažnai lankyti Šv. Jurgio parapijos tinklalapį: www.SaintGeorgeParish.org

Nauji vaizdai ir žinios apie Parapiją dažnai papildo tinklalapį, kuris yra vienas išsamiausių diecezijoje. Ger.J.

SKAUTŲ VYČIŲ KŪČIOS

Kūčias pradėjęs Pilėnų tuntininkas vyr. sktn. Remigijus Belzinskas pakvietė apie tai papasakoti 1968 m. kūčių pradininką sktn. Vytautą Staškų. Išgirdome anų dienų prisiminimus. Vėliau skautai vyčiai su uždegtomis žvakutėmis skaitė tradicinius kūčių skaitinius. Dvasios vadas sktn. kun. Gediminas Kijauskas, SJ sukalbėjo kūčioms skirtą maldą, palaimino jų valgius. Kūčių dalyviai laužė kalėdaičius, linkėjo vienas kitam laimės ir gėrio, rinkosi patiekalus nuo vaišių stalų.

Sesės sktn. Vilija Klimienė ir sktn. Virginija Rubinski papasakojo Kūčių senovinius papročius bei padavimus, šiaudelio iš po staltiesės trau-

kimą ir pan. Jos surengė senovinius žaidimus su pavieniais batais, suderindamos "būsimas poras". Sk. vyčiui Rimui Biliūnui grojant akordeonu, sugiedotos Kalėdines giesmės. Ir niekam nepastebėjus, per kaminą svetainėn atkeliavo Kalėdų Senelis. (Tiesa, kažkas aiškino, kad juo buvo sk. vytis Linas Biliūnas) Jis ne tik mažyliams padalino dovanėlėmis, bet apeidamas visus stalus, kiekvienam įteikė po šokoladėlį su užrašu. Man teko: "Sveikata geresnė, negu galvoji. Nesirūpink ir džiaukis šia diena!" Ačiū, mielas Seneli, už tokių gražius linkėjimus.

Dėkui mieloms sesėms ir mieliems broliams už tą nuostabų Kūčių vakarą. Ger.J.

Pilėnų tuntininkas, v. s. Remigijus Belzinskas pradeda skautų kūčias.

G. Juškėno nuotr.

Born To Travel

26949 Chagrin Blvd. #103 (Ohio Savings Building)
CLEVELAND, OH 44122
Tel: (216) 831-5530 & (800) 366-9980
Fax: (216) 831-5028

KELIONĖS | LIETUVA – 1999

Visi skrydžiai – geriausiomis kainomis
Atstovaujame FINNAIR, SAS ir kitas oro linijas.
Bendradarbiaujame su "Lietuvos avialinijomis".

Rita Staškutė-Zvirblienė

MATAS REALTY

Rita P. Matienė • Broker • Savininkė
State Certified Real Estate Appraiser - Įkainuotoja
Profesionalus pataravimas perkant-parduodant namus ir namų įkainavimas

V. R. MATAS

Vytas R. Matas • Attorney-at-Law • Advokatas

Visi teisiniai pataravimai

17938 Neff Rd. Cleveland, OH 44119
(216) 486-2530

2412 Cedarwood Rd. Pepper Pike, OH 44124
(440) 473-2530

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES
available worldwide

EXPERTS ON TRAVEL
TO EAST EUROPE

passports • visas • prepaid tickets

SERVING OUR COMMUNITY
FOR OVER 35 YEARS

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

Šiomet mūsų dabartinė karta turi nepaprastą progą švęsti labai svarbius Šventuosius metus. Tradiciškai jie skelbiami kas 25 metai Vatikane. Kūčių vakarą Popiežius atidaro Šventąsias duris Šv. Petro bazilikoje ir pakviečia atkeliavusius maldininkus palaiminimui.

Pirmuosius Šventuosius metus paskelbė Popiežius Bonificijus VII 1300 metais, kai tūkstančiai krikščionių pėsti atkeliavo į Romą, vedami didžiulio tikėjimo, kad gautų Popiežiaus palaiminimą, igytų jėgų ir galėtų įveikti maro bei karų sukeltas kančias. Šventosios durys pirmą kartą atvertos 1423 metais Laterano Švč. Išganytojo bazilikoje. Ta tradicija tęsiama iki šių dienų.

Jubiliejiniais metais, kai minime Kristaus 2000-ąją gimimo sukaktį, popiežius leido visoms pasaulio katedroms (ne tik Šv. Petro bazilikoje) įsteigti Šventąsias duris ir specialius palaiminimus, teikiamus einant per jas. Jeigu jums nepasiekiamos Šventosios durys, esančios

Romoje, vyskupas Anthony M. Pilla visus jus kviečia pereiti per Šventąsias duris Šv. Jono Katedroje. Jos bus atidarytos visus metus. Vyskupas A. Pilla paskyrė Šventojo Jono katedrą kaip maldininkams specialų palaiminimą teikiančią bažnyčią šioje diecezijoje pagal minėtą Popiežiaus leidimą. Nuo katedros atidarymo 1848 metais šios durys pirmą sykį paženklintos kaip Šventosios. Einant per jas, skiriamas specialus palaiminimas. Žinios apie suteikiamą ypatingą malonę yra paskelbtos prie įėjimo. Katedra praneša, kaip svarbu pasiruošti priimti šią malonę. Būtina prieiti prie išpažinties, priimti Šv. Komuniją ir nuširdžiai melstis.

Vyskupas Anthony M. Pilla, kartu su kitais vyskupaais – E. Edward Pevec ir A. James Quinn – sausio 2 d. sutiko pirmuosius maždaug 5 tūkst. maldininkų,ėjusių per Šventąsias duris. Vyskapai meldėsi kartu su visais ir laimino visus Popiežiaus vardu. Jie sakė, kad pagrindinė Jubiliejinių metų idėja yra ta,

jog laikas prisiminti apie savo dvasinę kelionę. Švęsdami šį Jubiliejų, mes laikome Kristų savo širdyje. Jis yra tos durys, kurios veda mus pas Dievą Tėvą. Ėjimas per Šventąsias Duris yra kelionė pas Kristų simbolis. "Aš esu durys", – Kristus pasakė mums, – ir tik per Mane visi gali ateiti pas Dievą Tėvą." Mes einam nuo tamsos į šviesą, keliu į Dievo karalystę, pažindami ir pamildami Dievą per jo pamokymus, išklaudydami į visus jo žodžius. Dievas visada švelniai beldžiasi į mūsų širdis, į mūsų namų ir bažnyčių duris.

Pirmosios durys yra mūsų širdyse, kurias mes atverame Kristui, kad Jis galėtų įeiti. Antrosios durys yra mūsų namų durys, atidarytos šeimai, draugams. Trečiosios durys yra bažnyčios durys, atvertos Kristaus atėjimui į pasaulį. Šios durys priima krikštui atneštą naujagimį, tos pačios durys vėliau atidaro jam per jo vestuves ir pagaliau tos pačios durys išleidžia kiekvieną į amžiną atilsį.

Prasidedant trečiajam

Kristina Juozapaitytė

krikščionybės tūkstantmečiui, leiskime Dievo meilei skliti visame pasaulyje. Šie Šventieji metai paskirti Šventai Trejybei. Popiežius Jonas Paulius II meldžiasi, kad šie Jubiliejiniai metai būtų atsivertimo metai. Melskimės, kad tikėjimo dovana pasiektų tuos, kurie yra pasimėtę. Tegutai būna atleidimo metai, atkuriantys taiką ir ramybę tarp tautų ir žmonių. Šventasis Tėvas meldžiasi, kad mes aiškiai parodytumėm pasauliui Kristų per savo krikščioniškąjį gyvenimą. Šventasis Tėvas kviečia visus pasiekti Šventąsias Duris. Popiežius prašo mūsų: "Atidarykit plačiai duris Kristui, atnaujindami savo santykį su Juo."

Apsilankę katedroje, pamatysite išstatytas 151 bažnyčios nuotraukas su Jubilėjaus simboliu. Tarp jų yra ir mūsų Dievo Motinos Nuolatinės Pagalbos bažnyčia (nuotraukų autorius – Jonas Dunduras, rėmeliai – Stasio Ignatavičiaus).

Klyvlendo diecezija ragina visus turėti Šventąsias Du-

ris ir savo namuose, paženklintas Jubilėjaus simboliu. Jį galima gauti katedros įstaiigoje šeštadieniais ir sekmadieniais laikomų Mišių metu.

Primename, kad galima pasistatyti automobilius katedros garaže nemokamai.

Laimingų Jubiliejinių metų!

KVIETIMAS GIMNAZIJOS ŠVENTĖ

Kviečiame dalyvauti Panevėžio Juozo Balčikonio (buvusios berniukų) gimnazijos įkūrimo 95-ųjų metinių ir visų kartų abiturientų susitikimo šventėje 2000 m. kovo 3-4 d.d.:

kovo 3 d., 12:00 val. – susitikimas gimnazijoje;

kovo 4 d., 11:00 val. – Mišios Šv. Petro ir Povilo bažnyčioje;

minėjimas miesto Kultūros rūmuose – 14:00 val.

Norinčius gauti išsamesnių žinių prašome rašyti:

Vytauto Žemkalnio gimnazija, Smiltynės 29
LT-5319 Panevėžys, Lietuva
Kristina Martinkutė

Illinois valstijos izdininkė Judy Baar Topinka sveikina Amerikos lietuvių atstovus J. T. Tompson centre Čikagoje. Iš kairės: Pranas Jurkus, J. B. Topinka, Vytautas Jasinevičius, Anatolijus Milūnas, Stanley Balzekas.

(Nuotrauka gauta iš gubernatoriaus istaigos)

Vysk. Anthony M. Pilla sausio 2 d. kreipėsi į susirinkusius maldininkus. Kristinos Juozapaitytės nuotr.

TAUPA
LITHUANIAN CREDIT UNION

1984 - 1999

15

YEARS OF EXCELLENCE

**SAVI
PAS SAVUS!**

XXXXXXXXXXXX

KVIEČIAME

VISUS

I

TAUPĄ!

TELEFONAS 216.481.6677 <> E-MAIL TAUPA@AOL.COM

767 EAST 185th STREET CLEVELAND OHIO 44119

DARBO VALANDOS: antradienį, trečiadienį

ir ketvirtadienį ----- 9:00v.r. - 4:00p.p.

penktadienį ----- 9:00v.r. - 6:00p.p.

šeštadienį ----- 9:00v.r. - 12:00p.p.

sekmadienį parapijoje ----- 11:00v.r. - 12:00p.p.

Kiekviena taupomoji sąskaita, federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000

P.S. TIRE Inc.

Complete Front End Service

481-5397

New and used Tires, Brakes, Shocks, Struts, Mufflers, lube oil and Filter

• Buy any 4 tires and receive a P.S. Tire hat!

OPEN

Mon.-Fri.: 8 am to 6 pm

Sat.: 8 am to 4 pm

866 E. 200 th St.

Cleveland, Oh. 44119

Paul Stefanac

The World is Changing!

Can you afford not to have Internet Access?

Xcelnet offers you One full Year of Unlimited Internet Access for \$125 with this ad. Web Hosting Starts at 19.95 / month.

Call now 216-382-9033

You will be online today. Guaranteed. Tired of busy signals? Excellent Service. Free E-Mail & Web Space.

SUPPORT IN LITHUANIAN AVAILABLE

Don't have a computer? We have new and refurbished systems starting from \$399.

Monitors and Printers available.